

Commission d'enquête parlementaire chargée d'enquêter sur le traitement des abus sexuels commis au sein et en dehors de l'Église, y compris sur leur traitement judiciaire, et sur leurs conséquences actuelles pour les victimes et pour la société

du

VENDREDI 10 NOVEMBRE 2023

Matin

Parlementaire onderzoekscommissie belast met het onderzoek naar de aanpak van seksueel misbruik, in de Kerk en daarbuiten, met inbegrip van de gerechtelijke behandeling, en de gevolgen op vandaag voor slachtoffers en samenleving

van

VRIJDAG 10 NOVEMBER 2023

Voormiddag

De openbare commissievergadering wordt geopend om 10.06 uur en voorgezeten door mevrouw Sophie De Wit.

La réunion publique de commission est ouverte à 10 h 06 et présidée par Mme Sophie De Wit.

Hoorzitting met de heren Rik Devillé en Marc Dewit, vertegenwoordigers van de werkgroep Mensenrechten in de Kerk.

Audition de MM. Rik Devillé et Marc Dewit, représentants du groupe de travail "Droits de l'homme dans l'Eglise".

De **voorzitster**: Goedemorgen collega's, welkom voor de eerste hoorzitting in onze onderzoekscommissie. Vandaag starten wij met het luik 'slachtoffers', waarbij wij eerst slachtofferverenigingen zullen horen. We starten met de vereniging van de heer Devillé. Ik verwelkom de heer Devillé en de heer Dewit. Zij zullen zo meteen een toelichting geven. Ik moet u beiden wel vragen, mijnheer Devillé, mijnheer Dewit, om de eed af te leggen en ik moet u ook op de hoogte brengen van een aantal administratieve hoogtenheden.

Mijnheer Devillé, mijnheer Dewit, ik herinner er u aan dat conform artikel 4, § 1, van de wet van 3 mei 1880 op het parlementair onderzoek, gewijzigd bij de wet van 30 juni 1996, de onderzoekscommissie alle in het Wetboek van strafvordering omschreven onderzoeksmaatregelen kan nemen. Ze kan onder meer getuigen onder ede horen.

Alvorens u te vragen de eed af te leggen, wens ik de aandacht te vestigen op het laatste lid van artikel 8 van bovenvermelde wet, volgens hetwelk iedere getuige kan aanvoeren dat hij, door naar waarheid een verklaring af te leggen, zich zou kunnen blootstellen aan strafvervolgning en derhalve getuigenis weigeren (zie ook artikel 14, 3, g, van

het internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten van 19 december 1966, bekrachtigd bij de wet van 15 mei 1981). Dat betekent dat u het recht heeft om te zwijgen wanneer u meent dat uw publieke verklaring later tegen u zou kunnen worden gebruikt in een strafvordering.

Ik wil er vervolgens nog de nadruk op leggen dat u, krachtens artikel 9 van dezelfde wet, voor valse getuigenis kan worden gestraft met een gevangenisstraf van twee maanden tot drie jaar en u voor een termijn van ten minste vijf en ten hoogste tien jaar kunt worden onttrokken uit het recht om te kiezen of verkozen te worden.

Ten slotte wijs ik u erop dat ingevolge artikel 3 van voornoemde wet de geheimhouding van uw verklaringen niet is gewaarborgd tenzij het gaat om verklaringen afgelegd tijdens een vergadering met gesloten deuren en waarvoor de commissie zich uitdrukkelijk heeft verbonden de geheimhouding in acht te nemen. Bovendien is ieder stuk dat u aan de commissie zou overleggen vatbaar voor openbaarmaking.

Na deze verduidelijking vraag ik u de eed af te leggen door de hand te heffen en de volgende woorden te herhalen: "Ik zweer de gehele waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen."

De heer Rik Devillé en de heer Marc Dewit leggen de eed af.

De **voorzitster**: Bedankt. Ik geef u meteen het woord om uw verhaal te vertellen. Daarna zullen de commissieleden de kans krijgen om vragen te stellen.

Rik Devillé: Mevrouw de voorzitter, bedankt om ons uit te nodigen. Ik wil mij op voorhand een

beetje verontschuldigen. De problematiek is zo oud en wordt door zo weinigen in dit land behartigd dat u nu geconfronteerd wordt met een 80-jarige, die het soms nog moeilijk gezegd kan krijgen. Mijn excuses daarvoor. Mijn gedachten zijn ook niet meer zo vloeiend als tijdens de vorige commissie.

Na deze inleiding wil ik u allen echt bedanken dat dit wonder is kunnen geschieden. Slachtoffers hebben dankzij het programma *Godvergeten* aan de samenleving kunnen laten zien wie ze zijn en wat ze hebben doorgemaakt. Dat verhaal is al zo oud dat indien we binnen tien jaar weer zouden moeten samenkomen, er nog meer dood zullen zijn. Er zal dan een oorlog gestreden zijn waarvan geen slachtoffers meer over zijn en die dus misschien nooit gebeurd is. Dat zou sommigen in dit land misschien goed uitkomen, maar zoals u ziet, zijn we er vandaag nog.

Ik zou willen beginnen met een oude wijsheid van Schopenhauer: "Elke waarheid doorloopt drie stadia. Eerst wordt ze geridiculiseerd, vervolgens wordt ze sterk tegengesproken en uiteindelijk wordt ze beschouwd alsof ze altijd al vanzelfsprekend is geweest." Ik weet niet in welk stadium we nu zitten. U vult dat zelf maar in.

Het probleem is echter zo oud. Voor zover ik het ken, is het bespreekbaar geworden in 1992, maar het is vandaag nog altijd actueel.

Ik heb deze ochtend de brieven uit mijn brievenbus gehaald en ik heb er twee uitgekozen om als inleiding te gebruiken. U zult zich afvragen van welke eeuw ik ben wanneer ik spreek over brieven die met de post verstuurd worden. Er zijn in dit land echter nog steeds mensen die moeilijk kunnen lezen en schrijven, laat staan een computer of smartphone kunnen gebruiken. Dat is vooral omdat ze door het misbruik in hun kindertijd nooit hebben kunnen leren lezen of schrijven. Ze wisten niet eens hoe het leven in elkaar zit en zijn zagezegd volwassen moeten worden.

Een eerste, vrij algemene brief, die de meeste brieven vertegenwoordigt, zegt het volgende: "Naar aanleiding van het tv-programma *Godvergeten* heb ik besloten om na 38 jaar stilzwijgen mijn familie en enkele trouwe vrienden in te lichten over het feit dat ik destijds als 12-jarige jongen twee keer door de toenmalige onderpastoor in P., de heer G.V., seksueel misbruikt werd. Ook al zijn de feiten verjaard en leeft de betrokken dader niet meer, toch wil ik dit ook aan u ter informatie meedelen, zodat u deze daad eventueel kunt toevoegen aan uw dossiers."

Het is precies alsof ik dat zomaar heb bij te schuiven in dossiers, waarna alles opgelost is. Zo gaat dat niet. Deze mens staat na zoveel jaren aan het

begin van zijn erkenningsproces. Op het einde zegt hij dat hij altijd ter beschikking blijft. Van wie blijft hij ter beschikking? Wie zal een initiatief nemen? Waar kan ik met die brief naartoe? We zitten daarmee binnen de Kerk en niemand in de Kerk kan daarop blijkbaar op een degelijke manier antwoorden. Hoe komt het dat ik na zoveel jaar nog steeds zulke brieven krijg, terwijl de vorige parlementaire commissie toch voor arbitrage en opvangpunten heeft gezorgd?

Ik heb ook nog een andere, meer schrijnende brief ontvangen. Zo zijn de meeste brieven. Als ik hem open, ziet u de achterkant. Het zijn drie bladen papier. Wellicht heeft deze heer ergens bladen papier gevonden, want hij schrijft dat hij geen papier heeft: "Sorry dat ik zo schrijf." Het is een slachtoffer dat naar Frankrijk verhuisd is, omdat hij gevlucht is. Hij kon zelfs het landschap niet meer zien waarin hij dat als kind had meegemaakt en probeert dus in Frankrijk te overleven.

Een stukje uit zijn brief luidt als volgt: "Toen ik 50 jaar was, hebben ze vanuit de familie een verjaardagsfeestje willen geven voor mij. Ik denk: daar ga ik gebruik van maken en ik zal deze keer de waarheid eens gans zeggen. Dat feestje is uitgelopen op een vijfdaagse hoogoplopende ruzie. Sorry als het geschrift moeilijk wordt om te lezen, maar tussen al mijn tranen door zie ik zelf ook haast niks meer." Zo gaat dat verder op bladzijde twee en drie. Dat is nog een gewoon geschrift, maar op het einde wordt het geschrift iets groter. Hij schrijft nog: "Maar eenmaal de vier afleveringen van – het is geen *Godvergeten* voor mij – gepasseerd waren, is mijn koppijn over." Dat programma bevatte dus wat genezende kracht voor een oude man, die in het zuiden van Frankrijk van het ene marktkraam naar het andere leeft. Hij heeft dus toch nog wat blaadjes papier gevonden en is ergens te weten gekomen dat *Godvergeten* bestond. Na zoveel jaren nam hij dus terug contact op en schreef mij een brief.

Dit zijn slechts twee brieven. Moet ik doorgaan? Als het over erge feiten gaat, kan ik een 1.430-tal brieven voorlezen. We zijn in 1992 begonnen. In onze eerste brief naar kardinaal Daneels stond dat we 79 of 80 klachten hadden gekregen. We vonden dat toen enorm veel en dachten dat het wel alles zou zijn. In *Godvergeten* had ik het echter over 'een mens'. Het gaat hier immers niet over nummers. Ik hoop niet dat u nummers noteert, maar als u het doet, hoop ik dat u telkens onthoudt dat het getal 400 of 80 slaat op 400 of 80 mensen.

Ik herken een drietal fases in het verhaal. Een eerste fase is de fase tussen 1992-2010: de fase van de totale ontkenning, de tegenwerking en processen tegen ons. Die heeft twee decennia lang

geduurd. Achteraf is dat snel gezegd, maar ze heeft dus twee decennia lang geduurd.

In 2010 komt er een hoopvol keerpunt: ontkennen wordt niet meer mogelijk. Men moet zich dan de beelden van de vorige parlementaire commissie opnieuw voor ogen nemen, die tot stand is gekomen naar aanleiding van de feiten rond de bisschop van Brugge, Roger Vangheluwe, gevolgd door de huiszoekingen, die aanleiding gaven tot oprichting van de arbitragecommissie en werden opgevolgd door de kerkelijke instellingen door het opzetten van opvangpunten.

De laatste fase begint in 2020, tijdens de voorbereidingen van *Godvergeten*. In 2019 heb ik een boek geschreven *In naam van de Vader*, waarin ik dacht het verhaal afgerond te hebben voor ik doodga. Ik wilde de verhalen op boek stellen. In die tijd waren de meeste slachtoffers nog altijd niet bereid om onder hun eigen naam te getuigen. In de inleiding van dat boek wordt gezegd dat alle namen nicknames zijn. In feite staan slechts 10 % van de slachtoffers met hun eigen naam in het boek, de rest zijn nicknames. Men durfde nog niet voor de camera, zelfs niet in een krant, met de echte naam en voornaam genoemd worden.

Het moment waarop de twee makers, mevrouw Schildermans en mevrouw Daniëls, bij mij over de vloer kwamen, was in mijn ogen onvergetelijk. Ze zeiden dat ze mijn boek hadden gelezen, dat ze de slachtoffers wilden beluisteren en er een programma rond maken. Ik dacht dat dat hopeloos was. We deden een rondvraag met de bemerking dat het niet kon doorgaan indien men niet met zijn gezicht wilde getuigen. We hoopten op 20 reacties, maar hadden er 15.

We zijn gelukkig toch gestart, want dat heel kleine groepje is misschien 10 % van de 10 % overlevers. Jullie hebben dus 1 % van de slachtoffers in *Godvergeten* gezien. U kunt zich inbeelden dat dat dus geen kleine groep is.

Recent was er in Spanje ook een onderzoekscommissie over de Kerk. Spanje is historisch een heel katholiek land en het heeft dus heel lang geduurd voor die parlementaire commissie er gekomen is. Ze heeft toch redelijk neutraal kunnen werken daar. Nu blijkt dat 0,06 % van de totale Spaanse bevolking het slachtoffer geweest is van seksueel misbruik in de kindertijd door een priester.

Nu zult u zeggen dat 0,06 % van de bevolking toch niet veel is. In Spanje gaat dat echter over 200.000 mensen. Beeld u een stad in van 200.000 mensen in Vlaanderen of Wallonië waarin elke persoon seksueel misbruikt werd – in elk huis,

op elke verdieping én de mensen die op straat slapen! Dat is dus een heel grote groep.

Die cijfers kloppen volgens mijn ervaring. In mijn ogen was dat een correct onderzoek. Als men in ons land kijkt hoeveel er op een maand tijd alleen al bij ons zijn binnengekomen... We hebben gisteren nog contact opgenomen met de medewerkers van 1712 in Vlaanderen. Die medewerkers worden op dit moment overrompeld met vragen.

We weten uit ervaring dat wanneer het bij het eerste telefoontje stopt, het niet vooruitgaat. Dat is maar het begin van een heel lange weg van erkenning. We weten ook dat wat we binnenkrijgen niet alles is. Hoeveel verhalen komen we niet tegen waarin partners of kinderen mij zelfs op de dag van vandaag nog vragen: "Mijnheer, onze papa heeft zelfmoord gepleegd enkele weken geleden. Hij was 74. Zijn er nog namen uit dat college bekend bij u?" Mensen maken zich dus zorgen. Wij komen in onze kringen verhalen tegen waarin zelfmoord precies normaal is. Dat klopt ergens niet.

Het blijkt in de samenleving niet echt door te dringen dat er mensen zijn die zo getraumatiseerd zijn en daarmee dagelijks leven. U zult ons echt moeten stoppen, want we kunnen verhalen blijven vertellen.

Deze week was er bijvoorbeeld nog een vrouw van 83 die tot bij mij moest komen omdat ze niet kan schrijven. Haar verhaal kwam erop neer dat ze door het misbruik in haar kindertijd zo ziek was dat ze niet meer naar school is kunnen gaan. In haar latere volwassen leven is ze gehuwd met een man die na de eerste huwelijksnacht zei: "Ik vertrouw u niet. Ik ben niet uw eerste minnaar." De vrouw was verwonderd en zei dat ze nog nooit een jongen had gekend. Ik heb het nu over zoveel jaren geleden, want zo was dat in die tijd. Dat meisje wist niet eens dat ze als kind zo misbruikt was dat ze geen maagd meer was. Ze wist niet wat maagd zijn inhield. Haar man is 20 jaar geleden overleden, maar ze hebben mekaar eigenlijk nooit leren kennen. Ze is zo door het leven moeten gaan.

Dat zijn de zaken waarmee wij te maken krijgen. Men zou nu kunnen denken dat het sciencefiction is, maar dit is veel erger dan sciencefiction. Daarom is er ook die noodkreet: samenleving, laat de mensen die zo geleden hebben toch niet doodgaan zonder erkenning?

In de vierde aflevering van *Godvergeten* komt Eva aan bod. Eva is in onze groep het oudste gekende slachtoffer. Ze is in 1949 op 14-jarige leeftijd misbruikt door een pater. Ze liep daarop naar haar tante omdat ze zo verbouwereerd was. Ze vertelde het aan haar tante, die ruzie had met haar broer,

de vader van Eva. Haar tante wilde haar broer eens een goede peer stoven en ze belde de politie. Eva is bij haar tante opgepakt en is nooit meer naar huis gegaan. Ze is tijdens de opnames van *Godvergeten* gestorven, maar heeft haar vader of broers nooit meer gezien in haar leven, want ze is opgepakt voor landloperij omdat ze niet thuis was en veroordeeld voor openbare zedenschennis.

In dit land gaan mensen dus dood die veroordeeld zijn op 14-jarige leeftijd voor openbare zedenschennis, terwijl een priester haar had misbruikt. Zijzelf heeft een paar jaar geleden nog 500 km afgelegd tot bij de minister van Justitie om te vragen om niet te moeten sterven als veroordeelde. Ze wilde vrij van haar veroordeling sterven. De minister kon niets anders doen dan een briefje bij het dossier steken waarop stond dat ze onmenselijk behandeld werd. De concrete inhoud ervan weet ik niet meer, maar daar kwam het op neer. Hij kon het dossier niet omzetten en haar vrijspreken. We leven dus in een democratisch land waarin wij mensen moeten laten doodgaan omdat we geen wetten hebben om mensen vrij te spreken die als kind slachtoffer waren en daardoor veroordeeld zijn volgens de toenmalige wetten. Deze wetten zijn vandaag echter niet geactualiseerd. Er klinkt enkel: "Sorry, maar we kunnen er niets aan doen."

Ik weet wel dat ik het een beetje cru zeg, maar we moeten ons leren inleven in wat deze mensen hebben doorgemaakt. In mijn ogen zijn dat oud-strijders die we niet respecteren. Zij hebben geleden! Dat is het punt waarvoor wij staan. We hebben dus wel de arbitrage en opvangpunten gehad, maar de menselijke erkenning in de samenleving blijft uit.

Ik wil ook nog iets zeggen over hoe die arbitrage volgens de slachtoffers verloopt. Wij baseren ons namelijk op de getuigenissen van de slachtoffers, want ik ben nooit persoonlijk naar een arbitrage of opvangpunt geweest. Er zijn slachtoffers die zeggen dat ze er een punt achter zetten, de dadingsvergoeding afgesproken hebben en het document ondertekend hebben. In onze ogen zijn de meeste slachtoffers daar echter niet beter van geworden, integendeel. Men kon dat ook zien in *Godvergeten*. De ene zei dat hij zich als een prostitué voelde nadat hij het geld had gekregen, een andere zei dat er verder niet over gecommuniceerd mocht worden.

Iemand anders zei: "Dat is het dan. Nu staan we weer op straat. Niemand luistert naar ons. We worden niet begeleid en de vergoeding die we hebben gekregen voor de therapie die we moeten volgen, volstaat totaal niet." Kortom, de kerkelijke overheid zegt dat ze veel geld heeft besteed aan dadingsovereenkomsten in arbitrage en in haar eigen opvangpunten. Dat is misschien wel zo, maar wij

zouden vanuit onze werking deze stelling willen pomen: wij zijn geen specialist ter zake, maar onder de 60 miljoen euro is er geen begin van erkenning en herstel mogelijk. We hebben daarover nagedacht en onderling gesprekken gevoerd. Sommigen zouden nog een nul voor de komma toevoegen, 600 miljoen in plaats van 60 miljoen euro. Dat zou ook aannemelijk zijn, en dan gaat het alleen nog maar over het financiële aspect.

Toen ik op 10 oktober 2023 in *De Morgen* las dat Dignity, de door de Kerk gecreëerde instelling na de eerste parlementaire commissie, 6 miljoen euro aan de slachtoffers heeft betaald, dan klinkt dat als 'wow, 6 miljoen euro aan de slachtoffers, geweldig!' Dat bedrag werd echter verdeeld over 80 % van de 1.392 ingediende dossiers, dus 1.114 dossiers, wat neerkomt op gemiddeld 5.386 euro per persoon. Sinds de vorige parlementaire commissie weten we dus wat een verwoest leven waard is, namelijk 5.386 euro.

Iedereen weet dat het honderdvoud van dat getal ongeveer de reële schade kan dekken. Meer zelfs, ik schat dat de reële schade een half miljoen euro bedraagt. Dat betekent in totaal dus 600 miljoen euro. Het is maar een idee om u erover te doen nadenken wat volgens u respectvol is voor de slachtoffers. We willen daar geen definitief cijfer op plakken, want zo bekwaam achten we onszelf niet. Vraag maar aan advocaten en therapeuten wat de kostprijs van levenslange therapie is. We zijn erg dankbaar dat u ditmaal veel slachtoffers in deze commissie wilt beluisteren, want zij zullen veel beter dan wij kunnen zeggen hoeveel de echte schade bedraagt.

We zouden ook aan de Kerk kunnen vragen of die 6 miljoen euro wel zo veel betekende. Misschien hebben ze wel meer betaald aan de advocaten om zich in te dekken tegen de klachten dan aan de slachtoffers. Die bedragen zouden voor mij ook eens berekend mogen worden.

Onze uitdrukkelijke vraag gaat natuurlijk veel breder dan alleen het financiële aspect. Neem alstublieft de opvolging van dossiers uit het verleden, alsook de opvolging van de huidige en toekomstige dossiers van kerkelijk misbruik, uit de handen van de Belgische kerkelijke overheid. Laat hen dat alstublieft nooit meer zelf oplossen!

Laat het nu echt onafhankelijk zijn, los van kerkelijke overheden. Neem dat zelf in handen. De Belgische samenleving draagt de verantwoordelijkheid voor de slachtoffers van de rooms-katholieke kerk. De bisschoppen hebben al meermaals verklaard – denk aan de recente bedevaart van twee Belgische bisschoppen naar Roger Vangheluwe – dat zij de paus smeken om Vangheluwe eindelijk

zijn bisschoppelijk mandaat af te nemen. Dat bezoek vond al meer dan een maand geleden plaats, maar is er intussen in Rome of bij Vangheluwe iets veranderd? Ik denk dat die bisschoppen op voorhand al wisten dat het een nutteloze reis zou zijn. Hoop is echter altijd mogelijk.

Maar wat is er in die laatste maanden níét gebeurd? Diezelfde bisschoppen hebben al dertien jaar de tijd gehad om iets te doen aan de priesters en religieuzen die in de recente geschiedenis kinderen hebben misbruikt, en waarvan zij de namen kennen. Zij hebben die hier en daar al opzijgezet, maar ze hebben hen nog niet het priesterambt ontgenomen. Zij hadden die duizend misbruikers in de loop van de laatste decennia zelf kunnen ontslaan. Dat is zo, voor het geval u mij niet zou geloven.

Ik neem het bekendste voorbeeld in ons land, dat van priester Norbert Bethune. Op een dag besliste hij burgerlijk te huwen, wat mijns inziens niet strafbaar is in dit land. Ik denk dat tot nu toe nog niemand is gestraft omdat hij wou trouwen. Wel, diezelfde dag ontving hij een telefoontje van de toenmalige bisschop van Brugge, monseigneur Vangheluwe, die hem zei: "Norbert, u bent laag gevallen."

Vanaf die dag was Norbert zijn wedde kwijt. De bisschop moest immers alleen maar telefoneren naar de minister van Justitie om hem van de weddelijst te schrappen en 's anderendaags kon hij niet eens gaan stempelen. Als Vangheluwe dat kon omdat een mens gewoon wou trouwen, wat geen burgerlijk strafbaar feit is, waarom kan men die ongeveer duizend gekende priesters van de afgelopen decennia dan ook niet ontslaan? Voor enkele van hen is het gebeurd, maar er zijn te veel andere voorbeelden en we hebben te vaak moeten schrijven: "Waarom leidt die priester in dat klooster nog altijd missen, waarbij ook misdienaars aanwezig zijn?" Ik zal hier niet in detail treden, ik geef het alleen als voorbeeld. Wanneer u iets op touw zet, doe dat dan alstublieft zonder de tussenkomst van bisschoppen. Wij vragen zelfs niet aan de slachtoffers om ons erbij te betrekken. Wij willen graag de neutraliteit bewaren. Wij willen zelfs niet in de plaats van de bisschoppen komen, dat hoort ons niet toe. In een rechtsstaat komt dat het gerecht toe.

We hebben in de vorige commissie gepleit voor het afschaffen van de verjaringstermijn voor feiten van seksueel misbruik. Die termijn bedroeg toen tien jaar. Men heeft toen een klein compromis gemaakt, de verjaringstermijn werd dan opgetrokken tot vijftien jaar. Daarmee moesten wij tevreden zijn, maar dat waren we niet. Nu krijgen wij eindelijk, dankzij het Parlement, de mededeling dat deze misdrijven niet meer kunnen verjaren. Wij willen het Parlement vanuit onze werking proficiat wensen omdat

de leden daarover zijn blijven nadenken en dat ze het punt hebben doorgeduwd.

Maar mag ik toch een moeilijk juridisch punt aanhalen? Ik ben niet thuis in die wereld, dus als ik dingen zeg waardoor u de wenkbrauwen fronst, dan begrijp ik dat goed. Wij zitten echter met een probleem. Ik zeg het iets te cru, sorry daarvoor. Als je als jonge mens van 25 of in de 30 vandaag voor de eerste keer durft te praten over het feit dat je als kind misbruikt bent, dan krijg je van de Belgische samenleving juridische bijstand. Dat is goed en daarvoor is er gestreden. Nu komt het moeilijke punt. Ik weet dat er haken en ogen aan hangen, maar moet men niet nadenken over die mensen van 74 die nu voor de eerste keer spreken over het misbruik dat hun 50 à 60 jaar geleden werd aangedaan en die nu uit de mand vallen? Zij krijgen die bijstand niet en die jonge mensen krijgen die wel. Die wetgeving dateert immers van later en daarom geldt ze niet. Ik weet dat wel, maar die mensen zitten er wel mee na een lang zwaar leven.

Daarom stellen we u de vraag – we weten niet hoe dat opgelost moet worden – of er geen juridische mogelijkheid is om ervoor te zorgen dat die historische slachtoffers toch met respect ten grave gedragen kunnen worden. Zoals onze soldaten die in een oneerlijke strijd gesneuveld zijn in onze oorlogen, moeten ook zij met respect behandeld worden en mogen zij niet zoals Eva als crimineel ten grave gedragen worden. Ik hoop dat daar eventueel een oplossing voor is. Dat is belangrijk voor de historische slachtoffers. Is dat nu echt niet mogelijk?

Ik heb nog een laatste punt, vooraleer Marc verder kan ingaan op andere en concretere delen van onze werking. Wij hebben vier grote vragen voor u. Wij noemen het de basisrechten die noodzakelijk zijn voor het herstel van de historische slachtoffers.

Zij moeten nu nog steeds, los van de vorige parlementaire commissie, een veilige plek krijgen. Men moet zorgen voor ruimtes waar zij vrij kunnen spreken. U hebt 15 slachtoffers kunnen zien in *Godvergeten*, er wachten er nog minstens 1.400 om ook hun verhaal te kunnen doen. Waar kunnen zij vrij spreken en wie zal hen over die drempel helpen, gelet op de omstandigheden waarin zij leven?

Ten tweede, en ik zuig dit niet zomaar uit mijn duim, het is gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek over deze problematiek van in de Verenigde Staten tot hier. Mensen hebben recht op een degelijke herinnering van hun leven. Dat is de psychologische invulling van het probleem. Zij moeten zo psychologisch begeleid worden opdat zij kunnen terugblikken op hun leven en vinden dat zij de goede strijd hebben gestreden. U ziet nog een beetje een pastoor voor u. Sorry dat ik soms

Paulus uit het Nieuwe Testament aanhaal. Wij hebben de goede strijd gestreden. Zij moeten daarvoor erkenning vinden en daarin gesteund worden, want dat kunnen ze niet op eigen houtje. Die psychologische ondersteuning is zeer duur. In *Godvergeten* kon u zien dat er mensen zijn die heel hun leven door achterstand in hun leerproces ook achterstand opliepen in hun sociaal en arbeidsleven. Die ondersteuning is belangrijk. Dat is het punt over de herinnering. Zij moeten kunnen doodgaan in de gedachte dat zij de goede strijd hebben gestreden en dat zij niet alleen op de barricades hebben moeten staan.

Het derde punt betreft het herstel, dat ook in mijn inleiding al even ter sprake kwam. Dat bevat ook het financiële herstel. Het door ons voorgestelde bedrag heb ik daarnet al genoemd.

Het laatste punt is het spreekrecht. Ik weet dat in de juridische wereld een dokter en therapeut geen zwijgplicht meer hebben, als ik het goed heb begrepen, maar spreekrecht.

De dokter is dus niet verplicht te praten, maar kan het wel doen. Mijn oproep aan alle therapeuten, dokters en mensen uit de geneeskundige wereld in dit land is dus om deze nieuwe mogelijkheid alstublieft te gebruiken en niet te blijven zwijgen. Waarom blijven jullie zo zwijgen en verstoppen jullie zich nog al te vaak? Wij hebben immers die indruk. Als we verkeerd zijn, is dat zoveel te beter, maar blijf u niet verstoppen achter uw oude zwijgplicht en gebruik uw spreekrecht. Ga naar de politie, justitie of andere plekken! Dat is ook een morele plicht. Als je iets hebt gehoord, kan je dat op een zeer discrete wijze behandelen op de plekken waar dat mogelijk is. Bied de slachtoffers dus alle mogelijke juridische bijstand die er bestaat en verbeter de juridische bijstand nog, zodat ze beter gebruik kunnen maken van dergelijke dingen.

Samengevat, als men ziet dat de historische slachtoffers, maar ook de recente slachtoffers... Er zijn immers ook nu nog slachtoffers. Het zal wel niet meer zo gebeuren in de Kerk, want die wordt heel veel kleiner, maar u moet niet denken dat het percentage pedofielen in de samenleving vermindert. Dat is nog altijd even groot en ze vinden wel kanalen. Dat zien wij ook. Het zal dus altijd goed zijn voor de totale samenleving. Als hier oplossingen gezocht worden voor de slachtoffers van de Kerk, zal men ook goede oplossingen vinden voor de gehele samenleving. Dit is geen werk besteed aan één specifiek fragment van de samenleving, maar aan de totale samenleving. Het is dus van historisch belang om dit te doen.

Ik wil besluiten met een klein praktisch puntje waar ik persoonlijk mee zit als gevolg van de vorige

parlementaire commissie. Wij vragen daarbij om hulp. We zitten immers met een dilemma sinds de vorige parlementaire commissie.

Ik probeer het probleem kort te schetsen. Toen wij opgeroepen werden voor de vorige parlementaire commissie, maakten de parlementairen de opmerking dat wij in de kranten over honderden slachtoffers spraken. Wij noemden maar getallen alsof het niets was, maar de leden wilden namen en lijsten krijgen. In de kranten, denk aan *De Standaard*, stond dan ook in grote letters te lezen: "Devillé organiseert zelf de doofpotpolitiek, want hij noemt nooit namen". Dat was ondertekend door broeder René Stockman, toen provinciaal overste van de Broeders van Liefde.

Natuurlijk vonden heel wat parlementairen dat toen correct. Ik zei dat ik namen wilde noemen, als ik dan ook de zekerheid kreeg dat de namen correct zouden worden opgelijst, dat ik ze veilig zou kunnen indienen en dat ik de dag erna de lijst niet in de krant zou kunnen lezen omdat een parlementslid hem aan een journalist gelekt had. Wij staan immers in voor de privacy van die mensen. Zowel de klager als de aangeklaagde kon het niet aan – en misschien vandaag nog niet – om zomaar met naam en toenaam in kranten te verschijnen.

Ik werd dus uitgenodigd op het secretariaat van de toenmalige commissie, die onder leiding stond van mevrouw Lalieux. Ze legden mij daar duidelijk uit dat ik de namen digitaal kon indienen, dat ze enkel door de parlementairen konden worden ingekeken en dat er niemand anders aan kon. Als iemand ze kwam kopiëren, zou dat op een soort papier gebeuren waaraan men kon zien wie het gekopieerd had. Ik vond dat een goede manier van werken, dus ik begon mijn lijsten te maken.

U moet mij begrijpen, ik vond dat een groot probleem. Ik kon het niet over mijn hart krijgen, dus ik heb enkel de eerste letter van elke naam genoemd in de lijst klagers en de lijst aangeklaagden.

Jammer genoeg kwam er die dag nog een bericht binnen van drie aangeklaagden. Ik voegde die erbij, vergat de drie namen te wissen en stuurde dat zo onwetend door naar het Parlement. Dat was toen geen probleem.

Enkele maanden daarna moest ik echter naar de federale politie in Brussel komen, omdat ik aangeklaagd was omdat ik lijsten gemaakt had van slachtoffers en daders. Ik dacht dat ik nooit lijsten gemaakt had, behalve die voor het Parlement, maar dat moest en dat was intern. Hoe kon dat nu? Ik vroeg of ik kon zien over welke lijsten het ging, die ik zagezegd openbaar zou hebben gemaakt. En wat zag ik daar bij de politie? Mijn lijst, die ik in

het Parlement had ingediend! U mag één keer raden wie mij aangeklaagd had. Het was inderdaad René Stockman. Hij zei in de krant dat ik nooit namen noemde en het Parlement reageerde daarop. Ik moest dus die lijsten maken, waarna ik een proces aan mijn been kreeg.

Tot vandaag, geachte dames en heren, heb ik nog altijd een waarschuwing of een veroordeling waarin staat dat ik de artikelen 5, 6 en 8 van de privacywet heb geschonden door die lijsten hier binnen te brengen. Er werd mij ter kennis gebracht dat deze maatregel een strenge waarschuwing inhoudt en dat strafrechtelijke vervolging mogelijk blijft voor de feiten. Tot vandaag is er dus nog een strafrechtelijke vervolging mogelijk omdat ik dat toen gedaan heb. Er staat ook dat deze strafvordering kan hernomen worden, namelijk bij nieuwe inbreuken of wanneer mijn gedrag in dergelijke zaken kritiek uitlokt. Daar zitten wij nu mee.

Als u mij nu nog lijsten vraagt, weet u waar ik aan toe ben. Hopelijk doet u dat niet meer of maakt u een duidelijk statement. Ik wil dit alleszins niet meer meemaken.

Dat was mijn inleiding. Bedankt om te luisteren.

De **voorzitster**: Bedankt, mijnheer Devillé. We zullen een aantal zaken voor u nakijken om uw veiligheid te garanderen indien we u de vraag zouden stellen.

Marc Dewit: Goedemiddag, ik weet niet of iedereen mij kent, maar ik ben Marc Dewit en ik behoor tot de werkgroep "Mensenrechten in de Kerk". Ik was er niet bij van in het prille begin, maar ik ben er nu toch al een hele tijd.

De werkgroep "Mensenrechten in de Kerk" is eigenlijk maar een naam. Wij zijn geen vereniging of hebben geen statuut. We hebben zelf voor alle slachtoffers die wij vertegenwoordigen een stuurgroep opgericht, die ook maar informeel is. Ik ben de coördinator van een achttal personen uit die stuurgroep, maar die titel is ook niets officieels. Ik heb eigenlijk ook niet veel meer toe te voegen, want Rik heeft alles al gezegd.

Wij zouden eigenlijk minstens een vzw moeten zijn. We waren dat ooit, maar we konden dat financieel niet volhouden. Nu zijn we statutair niets. Wij staan met 0 euro tegenover een machtige kerk met heel veel geld, dat vooral gebruikt wordt om hun advocaten te betalen om tegen de slachtoffers te werken in de plaats van ze te steunen of te vertegenwoordigen.

Daarom vragen wij of er vanuit de overheid een mogelijkheid is om in een of andere subsidie te

voorzien of om ons logistiek te ondersteunen om een vzw te worden. Zo hebben we tenminste een statuut en zouden we bij zaken zoals de lijsten van Rik, beter ingedekt zijn tegen mogelijke processen die de Kerk tegen ons zou kunnen aanspannen.

Vorige week zijn we met onze stuurgroep samengekomen ter voorbereiding van deze parlementaire commissie. We weten eigenlijk weinig en daarom hebben we meer vragen dan antwoorden.

We willen enkele thema's aankaarten die we graag behandeld zouden zien door de commissie. Over elk specifiek thema kunnen slachtoffers hier komen getuigen. Op basis van concrete gegevens kunnen zij bewijzen wat er is misgelopen, wat er nog steeds misgaat of niet is geregeld, en waarmee wij dus nog steeds problemen hebben.

Rik heeft al het thema van de schadevergoedingen aangehaald. Heel veel slachtoffers zijn in de kou blijven staan of zijn onderbetaald naar verhouding tot de kosten die ze gehad hebben. In de dading moesten ze ook nog eens verklaren dat ze een zwijgplicht hadden. Ze mogen daarmee niet verdergaan, ze mogen er niets meer over zeggen. Zo worden zij voor voldongen feiten geplaatst. Dat kan niet. Verschillende slachtoffers kunnen daarover komen getuigen. Ik weet niet op welke manier dat zal kunnen gebeuren en hoeveel tijd zij daarvoor zullen krijgen.

Ik denk dat iedereen *Godvergeten* heeft gezien. Die mensen willen dat nog eens komen vertellen. Ik weet niet of dat nodig is. We hebben ook nog veel andere getuigen die in *Godvergeten* niet aan het woord gekomen zijn. Ze hebben allemaal hun eigen dossiers en problemen, maar als we ze kaderen in de punten die we hier hebben – met concrete bewijzen – kan dat de zaken helpen uit te klaren. Dan gaat het over schadevergoedingen en erkenningen in het algemeen door de Kerk.

Ten tweede is er thema van het schuldig verzuim, dat ook in *Godvergeten* aan bod kwam. Wanneer een dader na een eerste melding correct zou zijn aangepakt, had hij geen andere slachtoffers gemaakt. Dan zouden zij daar niet gezeten hebben. Ook nu nog zijn er dergelijke gevallen gekend.

Die daders blijven priester, ze blijven in functie, ze blijven betaald worden door de FOD Justitie. Ze worden nog geëerd, ze worden nog vermeld op verschillende plaatsen. Ze worden overgeplaatst naar een andere instelling of parochie, waar de mensen niet op de hoogte zijn van de feiten. De daders kunnen daar gewoon herbeginnen.

Wij willen dat er een einde komt aan dat schuldig verzuim. Het slachtoffer blijft in de kou staan en de

dader kan gewoon voortdoen. Dat stoort ons verschrikkelijk. Wij beschikken over zware en sterke dossiers van mensen die absoluut naar hier willen komen om op basis van bewijzen duidelijk te maken hoe een en ander is misgegaan en nog altijd misgaat.

Net als Rik vragen wij een onafhankelijk meldpunt. Met de door de Kerk opgerichte meldpunten gaat het immers ook serieus mis. Heel wat mensen zijn ook bereid om over dat thema te komen getuigen.

Het vierde punt gaat over de inmenging van de Kerk en het gerecht in die zaken, en over de invloed die ze blijven hebben. Ook over dat punt kunnen mensen komen getuigen.

Ten vijfde, onze vereniging werkt uitsluitend met vrijwilligers. Rik is al dertig jaar een gedwongen vrijwilliger. Het is toch niet normaal dat een tachtigjarige deze taak op zich moet nemen? Hij wil en kan het nog, maar voor hoelang nog? Het is toch onvoorstelbaar dat dit werk enkel op die manier kan gebeuren? Het is wraakroepend dat dit thema pas na de uitzending *Godvergeten* van Ingrid en Ibbe opnieuw genoeg aandacht kreeg en leidde tot deze parlementaire commissie.

Sommige slachtoffers zijn in *Godvergeten* reeds in beeld gekomen en hebben er geen enkel probleem mee om hun verhaal hier opnieuw te komen vertellen, met concrete bewijzen van wat er misloopt en wat volgens ons moet onderzocht worden. Er zijn ook mensen bij die alleen willen komen als het achter gesloten deuren gebeurt. Ik veronderstel dat dit mogelijk is? Worden al die mensen die achter gesloten deuren willen getuigen, dan in één sessie gegroepeerd? Gaan de deuren hier dan toe als zo iemand het woord neemt? Die praktische zaken moeten nog worden afgesproken, zodat wij onze getuigen kunnen oproepen of vragen om te komen.

De Hoge Raad voor de Justitie heeft ons gevraagd om vragen te komen beantwoorden. Wij weten nog niet welke vragen ons zullen worden gesteld. We gaan daar volgende week naartoe. Ik denk dat de Hoge Raad op eigen initiatief bezig is met een onderzoek naar operatie Kelk, maar dat er vanuit de parlementaire commissie wel zal worden samengewerkt? Ik weet niet welke vragen we daar zullen krijgen of welke zaken we daar kunnen, mogen of moeten zeggen, om het werk van de parlementaire commissie niet te doorkruisen. Of is dat gewoon aanvullend? Is er geen enkel probleem?

De **voorzitter**: De Hoge Raad heeft zichzelf inderdaad de opdracht gegeven om een onderzoek te voeren, conform de doelstellingen waarvoor hij destijds is opgericht.

Wanneer u door de Hoge Raad wordt opgeroepen, mag u de vragen beantwoorden die u worden gesteld. Wij gaan proberen uit elkaars vaarwater te blijven. Het is de bedoeling dat de Hoge Raad eerst zijn onderzoek doet conform zijn opdracht en daarna een rapport opstelt voor deze commissie. In het kader van onze eigen onderzoeksopdracht kunnen wij daarna bekijken, op basis van het rapport en de getuigenissen van de volgende weken, welke handelingen of daden wij nog moeten stellen.

De Hoge Raad voert dus een eigen afzonderlijk onderzoek uit. Zij kunnen dus alle vragen stellen die zij in het kader van hun onderzoek nodig achten. Wij als commissie blijven daar uiteraard buiten.

Marc Dewit: Naar aanleiding van *Godvergeten* hebben we eind september in de pers enkele eisen geformuleerd. Zo vinden wij onder meer dat *Godvergeten* in het leerplan van het onderwijs zou moeten worden opgenomen. We vragen ook een grondwetsherziening met betrekking tot de inkomsten van de parochies en de bezoldiging van de bedienaren van de erediensten door de FOD Justitie.

We hebben toen eveneens gevraagd een parlementaire commissie op te richten met de opdracht na te gaan of Justitie operatie Kelk correct heeft aangepakt. Slachtoffers willen weten of hun in beslag genomen dossier correct is behandeld. We willen weten waarom dit dossier, dat in 2010 werd samengesteld, na 13 jaar en na zoveel onduidelijke wendingen voor de slachtoffers van seksueel misbruik in de Kerk, nog steeds niet uit de startblokken is geraakt. We zouden graag zien dat de machinaties van de Kerk ten opzichte van het gerecht aan het licht worden gebracht.

De **voorzitter**: Als u klaar bent met uw tussenkomst, wil ik kort ingaan op het aspect van de slachtoffers. Het is de bedoeling van de commissie om een oproep te lanceren, waarbij slachtoffers zich kunnen melden. De slachtoffers zullen kunnen aangeven dat ze hun verhaal willen doen, al dan niet anoniem. Dat kan schriftelijk, maar slachtoffers kunnen ook aangeven dat ze willen gehoord worden. Vervolgens kunnen wij samen met de experts nagaan in welke mate wij hierop kunnen ingaan. Het is de bedoeling dat we zoveel mogelijk getuigenissen krijgen uit een zo breed mogelijke context. Personen die we zullen uitnodigen om hier getuigenis af te leggen, kunnen uiteraard vragen om dat achter gesloten deuren te doen.

We weten dat onze opdracht delicaat is, en zeker ook de selectie van de getuigen. U zegt dat heel veel slachtoffers wensen te getuigen, maar wij beschikken slechts over een beperkt tijdsbestek. We

zullen moeten nagaan hoe we dat op een goede manier kunnen aanpakken, met alle respect voor elk slachtoffer dat zich meldt. Het spreekt voor zich dat we de getuigen ook een veilige omgeving moeten bieden.

Ik heb daarnet reeds geantwoord op uw vraag over de Hoge Raad voor de Justitie. Operatie Kelk behoort tot onze onderzoeksopdrachten. Dat aspect zal dus zeker aan bod komen in onze onderzoekscommissie, maar we zullen daarbij eerst het werk van de Hoge Raad afwachten. U mag gerust weten dat onze commissie reeds een stand van zaken van het huidige onderzoek heeft opgevraagd bij het federaal parket. Zo willen we daarop zicht krijgen. Wij proberen al die informatie, die nodig en zinvol is voor onze werkzaamheden, in te zamelen.

Marc Dewit: Enkele weken geleden hebben wij aan het secretariaat lijsten overgemaakt van slachtoffers die willen getuigen. Daarnaast hebben we ook een lijst bezorgd van mensen van wie wij vinden dat zij zouden moeten worden opgeroepen om onder ede verklaringen af te leggen. In welke mate kan de parlementaire commissie aan zo'n persoon de juiste vragen stellen om hem te doen zeggen waarover het gaat? Kunnen wij als werkgroep van de slachtoffers die vragen vooraf formuleren, voor elke persoon die volgens ons zou moeten worden opgeroepen? Zullen die vragen daadwerkelijk gesteld worden als die persoon dan verschijnt? Of gebeurt dat op een andere manier?

De **voorzitter:** Ik kan mijn collega's hier in de commissie uiteraard niet opleggen welke vragen ze al dan niet mogen stellen. Als u vindt dat een bepaalde boodschap moet gebracht worden, kunnen de slachtoffers vooraf een tekst voorbereiden waarin ze bepaalde punten onderstrepen. Indien er dan onduidelijkheden blijven bestaan, kunnen de commissieleden vragen stellen.

Het is de bedoeling dat de slachtoffers in deze commissie hun verhaal komen vertellen. Als ze bepaalde zaken zeker kwijt willen, raad ik hen ten zeerste aan om dat op die manier voor te bereiden en die zaken ook te vertellen. De slachtoffers die we kunnen horen, zullen altijd als eerste het woord krijgen. Ik herhaal dat elk slachtoffer de kans krijgt om zijn verhaal ook schriftelijk of via videoboodschap in te sturen via een meldpunt bij de federale Ombudsman.

Uw lijsten werden aan de commissieleden bezorgd. De commissie moet evenwel nog bepalen wie kan en zal worden gehoord.

Het is echter nu belangrijk om te starten met de slachtofferverenigingen om zo al een eerste inzicht te krijgen, hoewel het een heel delicate opdracht is,

alvorens we de slachtoffers persoonlijk horen. Dat is ook de reden waarom u hier als eerste aan bod bent gekomen.

Collega's, ik stel voor om de vragen per fractie te stellen. Ik stel voor dat u zich beperkt tot een aantal heel concrete vragen en geen betoog houdt. We zijn hier vandaag immers om te luisteren naar onze sprekers. De onderlinge discussies en het bijhorende betoog kunnen we achteraf nog houden. Als de vraag al gesteld is door een vorige collega, kunt u daarvan handig gebruikmaken door een andere vraag te stellen of u erbij aan te sluiten, zodat het overzicht ook behouden blijft voor de sprekers.

Valerie Van Peel (N-VA): Mijnheer Devillé, mijnheer Dewit, ik heb maar één woord voor jullie: respect. Ik heb gigantisch veel respect voor het feit dat u hier na al die jaren nog steeds met zoveel strijdkracht zit.

Ik wil u ook bedanken voor het feit dat u het hebt gehad over de enorme schade op alle levensvlakken die overlevende van kindermisbruik hebben. Kinderpsychiater Peter Adriaenssens heeft mij ooit gezegd dat een overlevende van kindermisbruik elke dag aan -50 % energie start. Hij heeft 50 % meer energie nodig dan een gemiddelde mens om de dag gewoon door te komen. Ik ben blij dat het meer en meer begint door te dringen dat dit niet enkel over een paar feitjes in de kindertijd gaat, maar dat men dit zijn ganse leven meedraagt. De maatschappelijke opvolging mag dan ook navenant zijn. Bedankt daarvoor.

Ik heb één vraag, namelijk of ik goed samenvat wat voor jullie op dit moment de belangrijkste punten zijn waarvan u hoopt dat wij er in onze aanbevelingen aandacht voor zullen hebben. Dat lijken mij tot nu toe allemaal punten die mij niet onbekend zijn en die ik zeer goed volg.

Eenzijds moet wat in 2010 als een realistische tegemoetkoming gezien werd, opnieuw geëvalueerd worden. Het mag dus over meer geld gaan. We mogen niet onderschatten hoeveel slachtoffers in de armoede zijn beland. We zouden dus enkel al voor de therapiekosten een veel groter budget moeten kunnen verwachten van de daders en het instituut dat erboven staat.

U wilt ook een onafhankelijk meldpunt. Dat lijkt mij de logica zelf. Ik heb zelf gigantisch veel mails gekregen van slachtoffers die zich afvroegen hoe het mogelijk was dat zij moesten bellen naar hun eigen vader om gehoord te worden. Ik begrijp dat zeer goed.

U vraagt daarnaast of wij nog eens willen kijken naar de verjaringstermijn. Er is inderdaad nog

steeds een oneerlijkheid ten opzichte van oudere dossiers, die op dat moment al verjaard waren. U vraagt met andere woorden – misschien moeten alle juristen even de oren dichtdoen – of het mogelijk zou zijn om de verjaring retroactief af te schaffen. Ik denk dat we daar minstens naar moeten kijken. Ik zou al blij zijn als dat nu gebeurt.

U vraagt ook dat de Kerk zijn daders zelf aangeeft in plaats van steeds te rekenen op de onvoorstelbare kracht van slachtoffers. Ik kan u daarin alleen maar bijtreden.

U vraagt eveneens de erkenning en aanpak van het schuldig verzuim. Daardoor zouden we in de toekomst eindelijk minder slachtoffers zien.

U vraagt daarenboven een veilige plek en een meldingsplicht – dat is ook een van mijn stokpaardjes – in plaats van meldingsrecht in gevallen van kindermisbruik.

Ik hoop dat dat stuk voor stuk punten zijn die wij met deze commissie ten gronde kunnen bespreken. Ik zal u daarin tot op mijn laatste dag bijstaan.

Ik hoop dat ik niets vergeten ben, want dan mag u mij absoluut aanvullen. Dat is eigenlijk mijn vraag.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Ik wil u op mijn beurt ook hartelijk danken voor uw getuigenissen. Het is niet de eerste keer dat u hier bent. Namens onze fractie wil ik daarenboven hulde brengen aan het werk dat u met de werkgroep vele tientallen jaren hebt gedaan, in moeilijke omstandigheden. U hebt ook geschetst welke juridische problemen dat soms opgeleverd heeft. Het is echter heel belangrijk werk omdat u zo een stem hebt kunnen geven aan vele slachtoffers die de weg naar ons of naar de buitenwereld niet vonden. Dat was dus heel belangrijk en ik heb daarvoor enorm veel respect.

Ik heb een aantal vragen in twee clusters, mevrouw de voorzitter.

Mijnheer Devillé, u sprak over drie fases: voor 2010, de periode 2010-2020 en vanaf 2020. Ik zou willen vragen of u een evolutie gezien hebt na de vorige commissie. Er is heel veel aan het licht gekomen rond Vangheluwe, de bijzondere commissie is opgericht en alle bisschoppen werden hier uitgenodigd. We hebben toen de meest wereldvreemde gesprekken en ondervragingen gehad. Is er nadien in uw beoordeling iets veranderd? Vindt u dat de Kerk en de religieuze ordes nadien op een andere manier zijn omgegaan met klachten? Of hebt u weinig evolutie gezien? Of hebt u positieve evoluties gezien in bepaalde bisdommen of religieuze ordes en niet in andere bisdommen of religieuze ordes?

Kunt u daarover iets zeggen? Heeft de commissie iets veranderd na 2010-2011? Dat kan eventueel ook gebeurd zijn bij politie en justitie. Het gaat over uw ervaringen. Dat is een eerste vraag die ik zou willen stellen.

Ik ben ook nog eens gaan kijken in mijn notities van 12 jaar geleden. U hebt toen iets gezegd waarover u vandaag niet gesproken hebt, maar wat wel bijzonder relevant was. U hebt toen immers gezegd dat u in uw werkgroep niet alleen slachtoffers gezien hebt, maar ook politiemensen. Zij kwamen naar de werkgroep om te zeggen dat er in strafrechtelijke onderzoeken waarmee zij belast waren, zaken zijn gebeurd die niet door de beugel kunnen.

Het ging dan bijvoorbeeld over verhoren die niet correct zijn verlopen of dossiers die werden afgenomen als ze te goed hun best deden. In de reportage *Godvergeten* hebben we ook de getuigenis gezien van iemand wiens vrouw in een katholieke instelling werkte. Er werd mee gedreigd dat zij haar job zou kwijtraken.

Twaalf jaar geleden hebt u gezegd dat het misschien zinvol kon zijn om een aantal van deze politiemensen te horen over de druk en de invloed die er toen uitgeoefend werd in concrete strafrechtelijke onderzoeken. Dat was toen heel moeilijk, want we waren geen onderzoekscommissie. Een politieagent die daar komt getuigen, moet zijn beroepsgeheim schenden als hij ons zaken wil vertellen. Dat kan dus niet zomaar, maar in een onderzoekscommissie kan dat uiteraard wel. Een politieofficier hoeft zich immers niet aan zijn beroepsgeheim te houden indien hij voor een parlementaire onderzoekscommissie getuigt. Dat is dus misschien wel iets interessants om nu te doen, aangezien we dat 12 jaar geleden niet konden.

Mijn vraag is dus heel concreet: hebt u sinds de bijzondere commissie in 2010-2011 nog politiemensen over de vloer gekregen, die de laatste 10 jaar nog gelijkaardige druk hebben ervaren tijdens hun onderzoeken? Kunt u eventueel ook suggesties of namen geven aan deze commissie van politiemensen die bereid zijn om daarover te getuigen? We onderzoeken immers niet alleen wat er eventueel allemaal is gebeurd binnen de Kerk, maar ook buiten de Kerk, door politie, door justitie. Naast operatie Kelk – dat is een apart dossier – zijn er immers nog heel wat andere strafrechtelijke onderzoeken. Ik vind dat dus voor onze commissie wel een interessant onderwerp om mee verder te gaan.

Dat waren de twee luiken. Ik heb nog een heel concrete vraag. U hebt daarnet geciteerd uit een brief, die aan u is gestuurd nadat u een lijst met namen had overgemaakt aan de commissie. Kunt u

eventueel deze brief overmaken aan deze commissie? Kwam die brief van het parket of van de Privacycommissie? Van wie kwam die brief exact? Dat kan immers interessant zijn om even nader te bekijken.

Dat waren mijn vragen, mevrouw de voorzitter.

Sarah Schlitz (Ecolo-Groen): Je voudrais remercier les intervenants d'aujourd'hui. Malgré le fait que nous sachions, réentendre ces réalités au travers des témoignages est extrêmement dur. En tant que décideuse politique, cela me donne envie de travailler dans cette commission à trouver des solutions afin que de telles choses ne se produisent plus jamais, mais aussi afin que les personnes qui ont subi cela soient enfin respectées et reçoivent enfin la reconnaissance dont elles ont besoin pour vivre et avoir confiance en la société. Merci beaucoup.

Ce que vous avez amené sur la manière dont les témoignages sont reçus dans les familles et la société toute entière m'a beaucoup touché: d'abord ridiculisés, contestés ensuite pour être finalement considérés comme des évidences. C'est en effet un schéma que l'on voit se répéter dans l'actualité depuis des années. On a vu ainsi Sinéad O'Connor en 1992 dénoncer ces violences, subir une vague de dénigrement et voir sa carrière brisée avant qu'elles soient reconnues dix ans plus tard avec plusieurs centaines de condamnations de prêtres.

On sait aussi que le schéma dans lequel les victimes qui dénoncent les violences intrafamiliales est terrible lorsqu'elles osent enfin parler. D'après les descriptions des psychologues, la victime est initialement rejetée, un tabou s'instaure et sa parole n'est pas crue. Des années plus tard, lorsque la victime essaie de revenir dans le cercle familial, elle est vue comme une personne qui veut venir se venger.

Pour moi, ce sont les mêmes mécanismes qui sont à l'œuvre, dans un milieu comme l'Église ou d'autres institutions. Il y a une réelle nécessité à briser ces tabous et sortir de ce cercle vicieux, tant à l'intérieur des familles, des institutions qu'au niveau de la société toute entière qui fonctionne finalement de la même manière. J'ai bien entendu et pris note de vos différentes recommandations. Un point me tient particulièrement à cœur: la reconnaissance que l'on peut apporter aux victimes en dehors des trajets judiciaires.

J'ai personnellement beaucoup travaillé sur les centres de prise en charge des victimes de violence sexuelle où on est dans une phase aiguë, tous domaines confondus, où la porte d'entrée n'est plus le dépôt de plainte mais ce centre, dans

lequel elles vont d'abord recevoir une écoute par du personnel formé, où l'on va croire leur parole et les écouter. Elles seront ensuite accompagnées tout au long du processus par du personnel formé qui leur proposera, à un moment donné, de déposer plainte. Ce n'est pas le cœur du trajet mais une des possibilités. En parallèle, il y a aussi 20 séances gratuites d'accompagnement psychologique.

Pour moi, il faudrait sans doute un schéma similaire pour les victimes plus anciennes. D'ailleurs, beaucoup de demandes sont exprimées en ce sens à ces centres de la part de victimes plus anciennes. Ces centres ne sont pas outillés, car ce sont des centres hospitaliers qui sont formés pour soigner des victimes qui l'ont été dans les trois à sept jours précédant leur admission.

Quelle serait pour vous la bonne solution, la bonne structure pour accompagner ces victimes non aigües, plus anciennes? Je vous remercie et me tiens à votre disposition pour tout échange ultérieur que vous souhaiteriez.

Daniel Senesael (PS): À notre tour, au nom de notre groupe, de remercier le travail remarquable et incommensurable qui a été effectué par monsieur Devillé. Je n'étais pas présent dans la commission de 2010-2011 mais j'ai pu prendre connaissance des différents documents et rapports qui ont été rédigés à l'époque et je me rends compte combien votre vie a été consacrée, en tout cas en bonne partie, au travail que vous avez mené et nous vous en félicitons et avons une reconnaissance infinie face au travail effectué.

Je vais faire une petite parenthèse, madame la présidente. En 2008, avant la commission de 2010, un livre autobiographique intitulé "Le goût des autres" m'a été consacré. En page 37, j'expliquais que j'avais été victime d'attouchements sexuels d'un prêtre quand j'étais enfant de chœur. Nous étions trois enfants de chœur, c'était au milieu des années 60. À l'époque, dans le village, l'autorité du curé, de l'instituteur, du bourgmestre et du garde-champêtre étaient indiscutables. Ma mère était analphabète et si je lui avais dit que j'avais été victime d'attouchements sexuels, je pense que c'était la fessée parce qu'on ne pouvait pas aller contre l'autorité d'un prêtre. C'en est donc resté là avec les trois autres enfants de chœur. Comme vous l'avez dit dans vos témoignages, tout ce qui est arrivé au prêtre, c'est qu'il a été muté, déplacé, sans autre réalité.

Si je vous dis cela, c'est parce que, l'un comme l'autre, vous avez proposé dans vos pistes d'action, de solution – pour monsieur Devillé, un espace pour que les victimes puissent prendre la parole

librement avec des aides possibles et monsieur Dewit parle d'un point de contact indépendant de l'Église. J'estime et je pense que c'est une phase importante qui doit être mise en place dans le suivi ou les recommandations de cette commission.

J'aurais aimé vous entendre sur la façon dont vous voyez la mise en place de cet espace de parole, de ce point de contact; comment il pourrait répondre au mieux aux attentes des victimes en fonction des témoignages que vous avez recueillis.

Deuxième interrogation, elle me pose question, monsieur Devillé, dans le sens où vous dites qu'en 2010, les victimes ont été entendues mais elles n'ont pas toujours eu le respect nécessaire dû à leur rang de victime ou à tout le moins le suivi qu'elles méritaient d'avoir.

Depuis 2010 – et aujourd'hui, on remet l'ouvrage sur le métier – n'y a-t-il aucune victime qui a pu être entendue ou y en a-t-il qui ont pu être entendues et suivies dans leur témoignage? Y a-t-il une évolution depuis 2010?

Enfin, je voudrais connaître le nombre de bourreaux. A-t-on une estimation du nombre de bourreaux au sein de l'Église? Sait-on combien de ces prêtres sont arrivés devant les tribunaux? Avez-vous des chiffres? Parce que cela semble en effet tellement facile de dire "vous avez pêché" – pour reprendre le vocable ecclésiastique – et on vous déplace, en conservant tous les droits inhérents à votre fonction. À un certain moment – et quand on a été soi-même victime de ces attouchements – on se dit que cela ne peut pas rester impuni, que l'impunité n'est pas possible dans ces cas-là. Quels sont, en fonction de vos connaissances, les cas qui ont pu être traités et ceux qui sont malheureusement passés entre les mailles du filet?

Je vous exprime à nouveau toute ma reconnaissance pour le travail que vous effectuez.

Joris De Vriendt (VB): Uiteraard sluit ik me aan bij de uitingen van respect en de bedankingen aan het adres van de sprekers. Ze hebben een serene, goede uiteenzetting gegeven over hun visie op de belangrijke thema's. Ik noteer voornamelijk drie punten.

Er moet een plaats komen waar de slachtoffers erkenning en begeleiding krijgen. De gemeenschappen kunnen daar een belangrijke rol in spelen, aanzien er een link is met welzijn. Daarom vind ik het ook goed dat u ook in het Vlaams parlement het woord zal kunnen nemen.

U hebt ook het aspect van financieel herstel onderstreept. Kunt u die vraag wat meer onderbouwen?

U hebt enkele cijfers genoemd, die realistisch lijken, maar is hiernaar verder onderzoek gevoerd?

Ook juridische bijstand is een heel belangrijk thema, zeker in de context van deze commissie.

Mijnheer Devillé, u hebt gezegd dat het percentage pedofielen in de samenleving gelijk blijft en de uitdaging daaromtrent in de toekomst ook blijvend is. Dit element is belangrijk. Het gaat niet enkel om een verschijnsel binnen de Kerk, maar in de volledige samenleving. Deze boodschap is belangrijk voor de toekomst. Hier bespreken we een probleem, vooral uit het verleden. U hebt gezegd dat de Kerk kleiner wordt en het probleem daar zo zal verdwijnen, maar uiteraard blijft het probleem opduiken in de rest van de samenleving. Ook daar moeten we de nodige lessen trekken. Ik had graag geweten of u in contact staat met mensen of organisaties die meer rond die bredere en meer actuele problematiek werken en daar expertise over bezitten. U werkt specifiek rond misbruik in de Kerk, wat zeer waardevol is, maar we moeten ook het verband leggen met de bredere problematiek

Katleen Bury (VB): Dank u voor uw uiteenzetting en de waardevolle aanbevelingen. Ik treed mijn collega bij in zijn vraag naar suggesties over het bredere kader. Indien mensen in die context ook al hun verhaal bij u hebben gedaan, kan dit voor ons zeer waardevol zijn. Ook de suggestie gedaan door collega Van Hecke met betrekking tot de politie kan naar mijn mening zeer zinvol zijn.

Mijn boodschap aan de commissie is wat ik gehoord heb inzake een goede werkwijze, namen geven wat u in het verleden gedaan hebt en die dan gelekt zijn. U bent daarvoor door het gerecht ondervraagd en riskeert een veroordeling. Wij moeten erop toezien dat dit niet meer voorvalt. Uiteraard is het voor ons belangrijk om namen te krijgen die we aan feiten kunnen koppelen. Wij hebben specialisten bij ons die dat goed moeten bekijken zodat de zaken die u ons toevertrouwt ook bij ons blijven en wij aan de slag kunnen gaan met concrete feiten zonder dat u daardoor enig risico's loopt.

De voorzitter: Het is de taak van de commissie om vertrouwelijke informatie als dusdanig te behandelen. Zo eenvoudig is het.

Mathieu Bihet (MR): Ma collègue Marie-Christine interviendra aussi, comme le font les autres groupes. Tout d'abord, je voudrais au nom de mon groupe vous remercier pour le travail et le témoignage poignant et assez important que vous livrez en ce premier jour d'auditions que nous menons au sein de la commission. À ce titre, je pense qu'il était important de fixer un cadre et ces recommandations que vous avez formulées déjà – c'est un point

relevé par M. Senesael et Mme Schlitz – sur la nécessité d'être entendu, de disposer d'un cadre pour être entendu, de pouvoir être cru également. Le doute est – comment dire – toujours un problème pour la victime qui se trouve en quelque sorte une deuxième fois victime des abus sexuels dont elle a été victime.

Vous nous faites quatre demandes – si j'ai bien suivi votre exposé – mais la commission devra rendre des recommandations. Je pense donc que si vous pouviez détailler – comme cela vous a déjà été demandé par les collègues et je rejoins la proposition de la présidente de ne pas être dans la redite –, aller un cran plus loin dans vos propositions pour que les travaux de la commission puissent aller plus loin et avancer.

Un autre point, qui de mon point de vue est marquant, est cette volonté de dire qu'on ne lave pas le linge sale en famille et qu'il faut donc que la justice puisse se saisir pleinement des cas qui ont été relevés et exposés et pas que l'Église – comme le disait le collègue Senesael – se "contente" de déplacer un prêtre ou autres qui aurait commis des abus. Je pense que cela doit également être une pierre angulaire de nos recommandations.

Dernier point, vous avez évoqué – monsieur Dewit, je crois – le problème du pot de terre contre le pot de fer comme on dit en français – pardonnez-moi l'expression. Votre groupe vient en aide aux victimes, les représente – comme aujourd'hui – mais vous vous retrouvez par moments face à une Église beaucoup plus puissante financièrement, comme vous l'évoquiez. J'aurais aimé avoir davantage de détail sur ce point, des cas, vos recommandations également par rapport à cela pour pouvoir dire que les victimes – outre leur statut de victime – se retrouvent en position d'infériorité par rapport à l'Église. Je pense qu'il y a quelque chose à faire de ce côté-là.

Koen Geens (cd&v): Ik dank de heren Devillé en Dewit voor hun inzet de voorbije decennia voor dit vreselijk maatschappelijk probleem. De taak van onze commissie – ik richt mij vooral tot de heer Devillé – is wat dat betreft natuurlijk niet eenvoudig, omdat er sedert een dertigtal jaar een verhoogde maatschappelijke aandacht is voor de problematiek, godzijdank, en omdat men vandaag van ons verwacht om onszelf, hoewel ik er in 2010 zelf niet bij was, ter discussie met betrekking tot de toen gedane aanbevelingen te stellen en om de uitvoering die daaraan werd gegeven, nauwlettend te bekijken.

Uw inzet heeft er minstens toe geleid dat een aantal nieuwe feiten, die misschien al heel oud waren of die sedertdien pas zijn gebeurd, opnieuw het

onderwerp waren van een melding. *Godvergeten* is dus een ongelooflijke meerwaarde gebleken. Ik ben jurist. Mijnheer Devillé, u hebt een aantal moeilijke vragen gesteld en ik denk dat u zich ook gelukkig prijst dat u niet het antwoord erop moet geven, maar het is ons voorrecht dat wel te doen. Welnu, voor een jurist betreft de moeilijkste vraag steeds de gelijkheid. Ik zal niet over andere kwade feiten in de wereld spreken en ik wil heel graag met u aanvaarden dat seksueel misbruik een van de ergste kwaden is die er bestaan, misschien zelfs wel het ergste kwaad. Ik durf daar geen uitspraak over te doen. Het is in elk geval pleitbaar dat het een van de ergste dingen is die kunnen gebeuren, zeker als jongeren het slachtoffer zijn.

U beseft zoals wij dat de Kerk op verzoek van het Parlement zich heeft beijverd, misschien onvoldoende en onvoldoende respectvol, om sedert 2010 een aantal verjaarde feiten toch tot vergoeding te laten leiden. Het gaat om feiten die niet door de rechter kunnen worden behartigd omdat ze verjaard zijn. U hebt gezegd dat de verjaringstermijn daarna met vijf jaar werd opgetrokken. Dankzij het initiatief van mevrouw Van Peel en de heer Crombez is de kwestie onverjaarbaar geworden, maar de Kerk, mocht zij naast u zitten, zou – dat denk ik althans – vandaag zeggen dat ze heeft geprobeerd om de aanbevelingen van het Parlement en de tarieven die het heeft voorgesteld, op te volgen. Of dat perfect is gebeurd, dat is een andere kwestie, maar dat zou ze mijns inziens alleszins zeggen.

Dus een belangrijke vraag voor mij is de volgende. Als we aan de feiten die erkend zijn, maar niet op de wijze waarvan u vindt dat ze erkend hadden moeten worden, een gevolg willen geven – ik heb het niet over nieuwe feiten of de feiten die we toen nog niet kenden; dat is een ander verhaal –, dan moeten we iets doen wat juristen helemaal niet graag doen – dat hebt u wel begrepen – en dat is de onverjaarbaarheid retroactief maken. Ik durf publiek te zeggen dat dat is wat men dan zou moeten doen. Ik zeg niet dat we dat moeten doen, maar dat is wel wat nodig zou zijn, indien men gevolg wil geven aan uw vraag.

Ten tweede zou men moeten erkennen dat de toen voorgestelde en toegepaste tarieven ontoereikend zijn. Dat heb ik u ook impliciet en nadrukkelijk horen zeggen.

Ik ben het gewoon nogal direct te zijn, ook al denkt men van niet. Ik leg de dingen meteen op tafel, zoals ik ze voel. Wij moeten zeer voorzichtig zijn met goede mensen valse hoop te geven. Dat is het ergste wat we kunnen doen.

U hebt verwezen naar mevrouw Demoor. Zoals u weet, heb ik lang en uitvoerig met haar gesproken.

Zij heeft vervolgens een briefje gekregen omdat ik geen enkel juridisch middel had om haar te helpen. Zij was overigens niet veroordeeld, maar wel het voorwerp geweest van een kinderrechtelijke maatregel. Soit, dat heeft geen belang. Ik wil niet over mevrouw Demoor argumenteren, want ze is overleden. Daarover gaat het niet. Ik zeg alleen dat ik toen als minister van Justitie geconfronteerd werd met een juridische onmogelijkheid. Mevrouw Demoor heeft toen een zeer uitvoerige uitzending op *Terzake* gekregen, waarin zij op dat ogenblik een beperkte vrede vond.

Ik wil daarmee zeggen dat als we goed willen doen, we goed moeten bekijken wat mogelijk is. U sprak over de waarde van een verwoest leven. Ik durf niet over de waarde van een leven te spreken, maar ik weet wel dat een leven in België, ook als het gedood is, niet veel waard is. Ik bedoel daarmee dat onze verzekeringstarieven, onze cijfers van lichamelijke schade en onze cijfers van overlijden laag zijn in vergelijking met andere rechtstaten. Het is dan altijd gemakkelijk naar de Verenigde Staten te verwijzen. Daar is een leven meer waard, maar daar zijn de verzekeringstarieven wellicht ook hoger, zullen de verzekeringsmaatschappijen zeggen.

Met andere woorden, we hebben een ernstig probleem op twee punten, namelijk de verjaring en de onverjaarbaarheid en het cijfermatige betreffende de schade. Er zijn immers ook zeer veel andere slachtoffers van ernstige kwaden. Ik durf geen vergelijkingen maken, maar onlangs hebben we hier een zeer moeilijke strijd gevochten voor de schadeloosstelling van terreurslachtoffers. Dat is elke keer revolterend. Ook wij vinden dat bijzonder moeilijk.

Mijnheer Devillé, ik wil u alleen maar zeggen dat wat u vraagt bijzonder moeilijk is in het licht van de gelijkheid, maar ik het goed heb gehoord. Hoezeer die mensen mij ook aan het hart gaan, wij moeten vrij snel weten of wij valse hoop wekken of niet door empathisch naar u te luisteren. Ik hoop dat u begrijpt wat ik bedoel.

Sommigen van die mensen lijden immers al zeer lang en dat is een van mijn grote zorgen. Ik zeg het open en publiek omdat ik, ook al heb ik maar met een paar slachtoffers te maken gehad, bang ben van valse hoop. Wij kunnen luisteren en zullen dat ook empathisch doen. We zullen alles doen wat we kunnen om die mensen erkenning te geven, maar het zal geen sinecure zijn om hun de erkenning te geven die u impliciet vraagt. Dat wil niet zeggen dat we niet ons best kunnen doen, maar dat is iets anders.

U hebt zeer veel contact gehad met slachtoffers.

Wat is uw normale reactie? U hebt veel gezegd, maar ik stel de vraag nogal direct. Stuurt u hen naar het gerecht of naar een arbitragecommissie of deed u dat? Het gerecht kan in de regels immers niet erg veel doen. Het schuldig verzuim is een ander verhaal en misschien is er daar voor de Kerk wel een mogelijkheid geweest. Ik wil daar niet op ingaan.

Bent u echt van oordeel dat de Kerk en de arbitragecommissies onvoldoende geluisterd hebben en gedaan hebben voor de mensen die ze hebben ontmoet en waaraan zij al dan niet een tegemoetkoming hebben gegeven? Als ik het mij goed herinner, had mevrouw Demoor een tegemoetkoming gekregen en wilde zij erkenning van het gerecht. Voor het gerecht was er de juridische onmogelijkheid, zoals ik reeds zei, waardoor de wet op een bijzondere manier gewijzigd zou moeten worden. De vraag voor deze commissie zal zijn of wij dit kunnen. Er zijn immers niet alleen slachtoffers van seksueel misbruik. Ze zijn misschien de belangrijkste slachtoffers, maar niet de enige slachtoffers in onze samenleving. Ik moet dat zeggen, hoezeer en hoe diep ik ook met hen meeleef. Ik dank u.

Greet Daems (PVDA-PTB): Mijnheer Devillé, mijnheer Dewit, dankzij mensen zoals u, die tegen alle gevestigde machten in hebben volgehouden, kwamen zaken die tientallen jaren werden verzwegen eindelijk aan het licht. Ik heb daar enorm veel respect voor en ik wil u daar oprecht voor danken.

U hebt een onafhankelijk meldpunt gevraagd, want met de huidige meldpunten loopt het volgens u serieus mis, mijnheer Dewit. Toen de dossiers nog door de arbitragecommissie kwamen, werden er dadingen opgemaakt waarin de slachtoffers moesten beloven om niet meer over die feiten te praten. Een slachtoffer dat ook in de media is gekomen, Linda, kreeg na het gesprek op de arbitragecommissie zo'n dading voorgelegd. Heeft de Kerk volgens u daar geprobeerd om slachtoffers van misbruik monddood te maken? Zijn de gesloten dadingen van destijds, zoals die van Linda, intussen herbekeken? Na die arbitragecommissies zijn er kerkelijke opvangpunten gekomen. Weet u welke voorwaarden daar van toepassing zijn bij het sluiten van een overeenkomst? Hoe beoordeelt u die? Zijn er nog zulke dadingen? Hebt u zicht op de huidige financiële compensatie?

Mijnheer Devillé, u zei dat een verwoest leven 5.386 euro waard is. Dat is een absolute schande. In het verslag van de opvolgingscommissie naar aanleiding van de bijzondere commissie las ik dat er aanvankelijk zeer veel ongenoegen bestond over die financiële compensatie. Die was afhankelijk van de ernst van de feiten en werd onderverdeeld in vier categorieën. De slachtoffers zouden

zichzelf eerder in categorie vier, de zwaarste categorie, situeren. Uit de cijfers blijkt echter dat slechts 3,94 % van de slachtoffers in categorie vier geplaatst werden, tegenover 36,29 % in categorie drie, wat leidde tot heel wat ongenoegen en onbegrip bij sommige slachtoffers, in de zin van een niet-erkenning van de ernst van de hen overkomen feiten. Bestaat dat systeem met vier categorieën vandaag nog?

In de kerkelijke opvangpunten is er ook het opzet dat uitdrukkelijk melding wordt gemaakt bij gerechtelijke instanties in alle situaties waarin de dader nog in leven is. Slechts 6 % werd naar een gerechtelijke instantie verwezen. Weet u waarom dat zo is?

In 2014 heeft de Kerk een brochure uitgebracht *Van taboe naar preventie*, waarin richtlijnen werden vastgelegd in verband met vermeende voormalige misbruikplegers. Een van die richtlijnen bepaalde dat een voormalige dader van seksueel misbruik in geen geval nog kon worden ingezet in een pastoraal werkveld met kinderen of jongeren. Bij een nieuwe opdracht met een nieuwe werkomgeving moesten er klare en duidelijke afspraken worden gemaakt. Die afspraken moeten op voorhand ook duidelijk doorgesproken worden met de voormalige dader en in een schriftelijke overeenkomst vastgelegd worden.

Weet u dit vandaag ook effectief gebeurt? Wat is het oordeel van de slachtofferorganisaties over de huidige houding van de Kerk tegenover daders? Welke aanpak hanteert de Kerk vandaag in verband met het overplaatsen van priesters?

Nog zo'n richtlijn bepaalt dat een bisschop of overste bij ernstige aanwijzingen van misbruik kan en moet overgaan tot de preventieve schorsing van de betrokken medewerker in afwachting van het verder onderzoek, tenzij er door gerechtelijke instanties uitdrukkelijk wordt gevraagd om dat niet te doen, bijvoorbeeld om het onderzoek niet in gevaar te brengen. Is dat nu de praktijk?

De feiten waaraan recent in de media aandacht werd geschonken, gaan ook over priesters die België ooit verlaten hebben, maar vroeger werden de daders van seksuele misdrijven eerder in het buitenland verstoep. Is er ter zake nu al een internationaal beleid uitgewerkt? Wordt er een bepaalde procedure gevolgd wanneer een priester naar het buitenland vertrekt? Krijgen de kerkelijke instanties in het buitenland een kopie van het dossier? Wordt er in opvolging voorzien?

Katja Gabriëls (Open Vld): Ik wil de heren Devillé en Dewit ook danken om vandaag hierheen te komen. U bent al jaren zeer strijdvaardig en waardig

in het verdedigen van de rechten van al die slachtoffers en in het opkomen voor alle slachtoffers die in u vertrouwen stellen. Ik wil namens de Open Vld-fractie mijn appreciatie uitdrukken voor het gedurende decennia blijvend op de agenda zetten van die problematiek. Ik dank u omdat u die slachtoffers een stem hebt gegeven.

U hebt de vorige commissie meegemaakt, in tegenstelling tot mij. Ik weet niet of ik dit kan zeggen, maar ik heb van mijn collega's die er toen bij waren, begrepen dat u toen ik een zekere tevredenheid had – hoewel ik weet dat dit in dit dossier een ongepast woord is – over de manier waarop het toen verlopen is en over de aanbevelingen die daar toen uit voortgevloeid zijn, bijvoorbeeld die arbitragecommissies en de opvangpunten.

Intussen is er meer dan tien jaar verstreken en het is goed dat het Parlement nu die evaluatie maakt. Ik heb vier vragen voor u.

De gevoelens die tien jaar geleden misschien leefden – ik weet niet of u die kunt bevestigen – van hoop op verandering zijn duidelijk gewijzigd. Dat hebben we duidelijk kunnen vaststellen, ook naar aanleiding van de reportage en in de media. Heeft het ongenoegen dat vandaag leeft vooral te maken met het uitblijven van dat besef en van die actie en met het uitblijven van een andere houding bij de Kerk en haar belangrijkste leiders? Heeft het vooral daarmee te maken? Heeft het te maken met het besef van slachtoffers dat de schadevergoedingen die in het kader van de toen opgezette arbitrage overeengekomen zijn te laag zijn in verhouding tot de opgelopen schade? Vindt u zelf dat die arbitragecommissie achteraf gezien niet correct werd samengesteld?

Ik heb uw betoog van daarnet over het onttrekken van de macht om alles zelf op te lossen aan de Kerk zeer goed onthouden. Ik heb begrepen dat ze zelf ook vertegenwoordigd waren in die arbitragecommissie. Hebt u daar zelf ervaringen mee hebt of hebt u daar opmerkingen over, los van het terrechte juridische punt dat collega Geens daarover aanhaalde? Wat is uw concrete ervaring met die arbitragecommissie?

Welke stappen kunnen we vandaag als onderzoekscommissie zetten om werkelijk een verschil te maken voor die slachtoffers in 2023? U hebt al vier punten opgesomd. We zullen daar dus zeker verder mee aan de slag gaan.

U hebt het treffende voorbeeld gegeven van de heer Bethune en de manier waarop de Kerk omgaat met het ontslag van priesters in bepaalde omstandigheden. U zegt dat de Kerk soms wel en soms niet ageert. Zijn er daarover concrete

richtlijnen of handelen zij volgens u louter willekeurig? Kunt u ons meer inzicht geven in hoe de beslissing genomen wordt om iemand te ontslaan of te verplaatsen, wat niet altijd de beste oplossing is?

Tot slot heb ik nog een louter informatieve vraag genoteerd. Ik moet toegeven dat ik die in al mijn naïviteit genoteerd had, dus mijn excuses daarvoor. Ik weet dat naïviteit in dit dossier geen gepaste eigenschap is. Mijn vraag is of alle slachtoffers die zich bij u gemeld hebben ook elders gekend zijn. Zijn zij allemaal doorgegeven aan andere instanties? Aan wie zijn ze dan doorgegeven? Het slachtoffer moet het natuurlijk zelf ook willen, want daarmee begint alles. Het slachtoffer moet zelf willen dat er iets mee gebeurt. Het kan ook zijn dat hij louter informatief of voor zichzelf een bepaalde kennisgeving wil doen. Dat was mijn vraag.

Ik was eerlijk gezegd wel wat verbaasd aan het einde van uw tussenkomst. Mevrouw de voorzitter, we moeten dus zeker duidelijkheid scheppen over wat er in de vorige commissie gebeurd is naar aanleiding van wat u hier net vertelde. We moeten, zoals de voorzitter daarnet zei, de veiligheid van iedereen die hier langskomt garanderen. Dat is voor ons uitermate belangrijk en we moeten daarover vlug duidelijkheid scheppen. Het vertrouwelijkheidsprincipe van zo'n onderzoekscommissie is voor mij heel duidelijk, dus wat u daarnet vertelde verbaasde mij. Ik wil daarover bijgevolg alle informatie kennen. Bedankt voor jullie insteken.

Ben Segers (Vooruit): Hartelijk dank voor uw inspirerende woorden, mijnheer Devillé. U hebt doorheen uw leven de drie fasen van de waarheid van Schopenhauer doorlopen. U bent eerst geridiculiseerd, dan bestreden en vandaag zijn we zover dat de ernst en de omvang van het seksueel misbruik binnen de Kerk eindelijk algemeen erkend worden. Dat is dankzij u, dankzij de kracht van de slachtoffers en dankzij de kracht die u de slachtoffers hebt bezorgd zodat zij eindelijk ook hun verhaal hebben verteld. Ik wil u daarvoor met heel mijn hart danken.

Bedankt ook aan de heer Dewit voor de blauwdruk met zeer terechte vragen en voorstellen, zoals een centraal, onafhankelijk meldpunt en de verdere ondersteuning die jullie terecht verlangen en voorleggen. Ze zullen hier in detail bekeken en doorgesproken worden, dat kan ik u verzekeren.

Het is mijn overtuiging dat we met deze onderzoekscommissie verder moeten bouwen op het werk uit 2010. Het seksueel misbruik staat immers vast. Die fasen zijn doorlopen. We moeten nu dus verder kijken naar de muren waarop u sinds 2010 zowel bij de Kerk als bij justitie bent gebotst. Wat is er dus gebeurd sinds 2010?

U begon, mijnheer Devillé, met te zeggen dat het over oude zaken gaat. Er worden nieuwe meldingen gedaan over oude zaken. Ik wil graag nog van u weten of er nog steeds klachten ontvangen worden. Gaan deze steeds over het verleden of hebben die ook betrekking op actuele, niet-verjaarde feiten? Wat gebeurt daar dan mee?

Hoe is de aanpak geëvolueerd? Sinds 2010 was er namelijk een kentering, minstens in de publieke opinie. Was deze kentering echter ook zichtbaar in de Kerk, qua aanspreekbaarheid van de Kerk? In mei 2010 hebben we immers de befaamde pastorale brief gekregen van de kerkelijke instanties waarin de ernst en de omvang van het misbruik door de kerkelijke verantwoordelijken werden erkend. Er werd ook gezegd dat door te zwijgen voorrang werd gegeven aan de goede naam van het instituut of een kerkelijk persoon en dat daders zo een nieuwe kans kregen. Wat was daarvan het gevolg? Ik wil dan ook nog verder kijken dan Dignity. Was er een kentering te merken in de onzorgvuldige behandeling, zoals ze het zelf noemden?

Ik heb uiteraard uw getuigenis uit 2010 nog eens goed herlezen. In 2010 vertelde u namelijk dat het soms wel eens gebeurde dat er een goed gevolg aan werd gegeven. U zei namelijk dat bisschoppen soms wel iets doen. De bisschop van Hasselt vroeg bijvoorbeeld info aan het slachtoffer over hoe het juist gebeurd was. Hij gaf die info echter aan de dader om tegen het slachtoffer te gebruiken. Daarover had u een brief en die hebt u aan de commissie bezorgd. Vertelt u hetzelfde vandaag opnieuw? Heeft die pastorale brief dan geen gevolgen gehad voor de aanspreekbaarheid?

U had het ook over de rol die de Kerk speelt als werkgever. Ik vond dat heel treffend, omdat u in 2010 exact hetzelfde verhaal hebt verteld. U illustreerde dat toen ook met het verhaal van de heer Bethune. Is er wat dat betreft ook geen enkele evolutie zichtbaar of ziet u wel degelijk dat er daar iets veranderd is? Blijven het gewoon mooie woorden die daar uitgesproken worden?

We hebben nu een onderzoekscommissie. In 2010 was het een bijzondere commissie. U vroeg toen ook al om een onderzoekscommissie op te richten. Ondertussen zijn ook verklaringen onder ede mogelijk. Wat verwacht u daarvan? Wie moet er hier volgens u komen getuigen? Wie moet er hier onder ede verklaringen komen afleggen?

U had het ook over de lijst met namen waarmee van alles misgelopen is. Wat is daar uw verwachting? Als u de namen opnieuw overloopt, is het dan de bedoeling om de individuele zaken één voor één op te laten lossen door de onderzoekscommissie? Of is het de bedoeling om meer in het algemeen

aandacht te vragen voor bepaalde problematieken en om dus de muren af te breken bij de justitie en bij de Kerk? Ik stel u deze vraag om te vermijden dat er valse verwachtingen zijn wat dat betreft.

U had het in 2010 ook over de werking van politie en justitie. Welke persoonlijke ervaringen hebt u nog gehad in dat verband? Wie zou er wat dat betreft in deze commissie onder ede moeten komen getuigen? Alvast bedankt.

Vanessa Matz (Les Engagés): Permettez-moi de vous remercier pour ces témoignages émouvants, empreints de dignité et de fermeté – et c'est tant mieux. Je voudrais saluer votre travail que parfois, du côté francophone, nous connaissons moins et cela sera un peu l'objet de mes interrogations. Dire ô combien, dans les difficultés que ces victimes ont traversées, cet anéantissement, elles ont eu la chance – même si cela reste quelque chose de petit – de trouver des gens tels que vous sur leur chemin pour être entendues.

Cela fait plusieurs années que je m'occupe de violences sexuelles. Moi, je ne parle pas d'abus. Le secteur associatif demande que l'on cesse de parler d'abus mais qu'on parle de violences, que l'on qualifie les choses telles qu'elles sont, c'est-à-dire de la violence sexuelle. Ces victimes ont plus que tout besoin d'être reconnues comme telles avant tout. Évidemment, par une reconnaissance judiciaire, une reconnaissance pécuniaire – vous avez parlé des montants ridicules qui leur ont été alloués, comme si avec quelques milliers d'euros on pouvait réparer une vie, car c'est de cela qu'il s'agit. Vous avez aussi évoqué les coûts liés aux différentes thérapies, parfois des années de thérapie suivant les personnes pour faire rejaillir les événements. On le sait, les victimes ne sont pas toujours conscientes, vous avez évoqué un cas – mais il y en a des dizaines d'autres – où, au début, elles ne savent pas pourquoi il y a quelque chose qui ne va pas et c'est une thérapie qui permet, à un moment donné, d'identifier que, dans son enfance, on a été l'objet de violences sexuelles.

Au plus je suis ces dossiers, au plus je suis abasourdie du peu de soutien financier que le secteur associatif – ou le secteur associatif de fait, vous avez dit qu'il faudrait avoir l'aspect ASBL – reçoit des pouvoirs publics. Vous le dites, d'autres le diront probablement dans ces auditions, on a l'impression que cela repose – heureusement, mais aussi malheureusement – sur quelques personnes de bonne volonté qui le font dans le plus grand bénévolat et qui sont parfois démunies face à l'ampleur des témoignages qui leur parviennent.

J'aurais également voulu savoir, on a parlé également du côté francophone où votre organisation

est moins connue, si vous aviez un équivalent du côté francophone avec lequel vous travaillez, communiquez, échangez? Vous nous avez parlé d'un certain nombre de victimes qui avaient été dans le processus de 2010 dans la commission d'arbitrage. On sait que c'est la face connue, il y a évidemment d'autres victimes connues de votre organisation. J'aurais aimé savoir s'il y a des victimes du côté francophone. Lorsque vous donnez des chiffres, est-ce de manière indifférente pour vous ou bien communiquez-vous avec une organisation similaire du côté francophone avec laquelle vous pouvez mettre en commun.

En tant que parlementaires francophones, nous avons été tous interpellés, je pense, quand les médias ont rapporté qu'il allait y avoir une commission d'enquête par des victimes francophones qui nous ont fait part de leur souhait de témoigner. Il est important de savoir s'il y a des ponts entre les différentes associations, parce que nous avons des victimes francophones qui ne vous connaissent pas, je pense, d'où ma question sur un éventuel équivalent mais il me semble avoir déjà la réponse. Ces personnes sont donc encore plus démunies car elles n'ont pas la chance d'avoir l'accompagnement et le soutien que vous prodiguez aux victimes que vous avez évoquées tout à l'heure.

Je redis toute l'importance de ce que vous avez dit, à savoir le fait d'être reconnu comme victime dans un espace sécurisé, de confiance qui va aussi amener d'autres victimes à libérer la parole, puisque c'est cela qui, pour l'instant, pose le plus gros problème. On ne sera pas cru, on sera culpabilisé: "Tu ne vas pas quand même pas parler de ça? T'imagines?" M. Senesael nous l'a dit tout à l'heure, c'est une autorité du village, donc il ne faut pas en parler ou à l'inverse – puisque vous savez que nous avons un champ d'investigation qui va notamment porter sur l'inceste – "Non, tu ne vas pas parler parce que tu vas briser la famille".

Donc, cet apport d'indépendance d'un organisme qui peut accueillir la parole pour reconnaître le fait que: "Oui, tu es bien une victime", car les victimes se disent souvent: "C'est de ma faute, peut-être que je n'ai pas été claire ou n'ai pas dit ce qu'il fallait à ce moment-là". Rien que cela est important car c'est déjà une petite partie du chemin de fait quand on permet d'accueillir la parole, de reconnaître, d'entendre et surtout, de ne pas mettre en doute la parole. Surtout, on fait avec cela, entre guillemets si je puis me permettre, la "publicité" d'un endroit où les victimes peuvent être accueillies comme elles sont avec leur parole.

Je pense que vous nous avez déjà énormément aidés dans nos recommandations. Je pense que ce point doit être central dans la place de la victime

dans ce processus innommable. On ne peut jamais se mettre à la place, sauf si on l'a soi-même vécu. On peut essayer de faire preuve d'empathie, toucher à un moment donné et se dire, au fond, ce qui est brisé chez ces personnes mais on n'est pas capable de se mettre à la place de quelqu'un qui a vécu cela. Faire preuve d'empathie permet de s'approcher un tout petit peu de ce que ces personnes ont vécu. Je redis tout mon respect par rapport à ce travail d'empathie que vous faites par rapport aux victimes. Vous faites bien d'autres choses, mais ce travail d'empathie est pour moi essentiel. Je voulais vraiment vous remercier et vous dire que s'il y a besoin d'activer des choses du côté francophone, avec d'autres collègues, nous serons au rendez-vous pour que cela se fasse, que chaque victime puisse être respectée, entendue, écoutée.

Sophie Rohonyi (DéFI): Messieurs, à l'instar de mes collègues, je me dois à mon tour de vous remercier pour votre disponibilité, pour votre travail mais aussi pour votre courage à briser une omerta. C'est un courage qui force l'admiration, d'autant plus qu'il a permis à d'autres, aux victimes, de trouver à leur tour le courage de parler et d'ainsi se débarrasser quelque peu de ce poids qu'elles portaient et portent toujours depuis des décennies.

Le poids d'avoir été traumatisé, d'avoir été ridiculisé – comme vous l'avez dit – ou encore d'avoir porté une culpabilité pour des faits pour lesquels elles ne peuvent absolument rien. C'est un point qui a été évoqué avec beaucoup d'émotion par notre collègue Senesael. Vous avez ouvert une porte qui a pu être enfoncée par les victimes. Sincèrement, merci pour tout cela.

Je voulais aussi vous remercier pour la clarté et la fermeté de vos propos et pour avoir déjà émis des recommandations très claires. Je me dois d'être claire, comme certains de mes collègues. Certaines de vos recommandations vont nécessiter des arbitrages budgétaires ou juridiques. Je pense en particulier à la question cruciale de la prescription. Sachez en tout cas que ces recommandations ont été entendues et que nous veillerons à toutes les investiguer.

J'en viens directement à mes questions. Premièrement, ces précieux témoignages que vous avez collationnés dans vos ouvrages et ensuite dans ce reportage *Godvergeten*. Au-delà de cela, comment avez-vous pu les relayer auprès de la hiérarchie de l'Église catholique? Quel retour avez-vous eu? Quelle réponse avez-vous reçu de la hiérarchie par rapport à ces témoignages lorsque vous avez effectué la démarche de leur faire savoir? Ma deuxième question porte sur un aspect fondamental, ce fameux long processus de reconnaissance des victimes. Aujourd'hui, ces victimes sont-elles

concrètement accompagnées ou non? Je pense en particulier à l'assistance psychologique par rapport au trauma, au syndrome post-traumatique qui est particulièrement important en cas de violence sexuelle, encore plus lorsqu'on est mineur au moment des faits, parce que l'on souffre de pensées suicidaires, comme vous l'avez évoqué.

Je me demande ce qui peut être fait à l'avenir pour mieux accompagner les victimes. Cela rejoint un point crucial déjà soulevé par mes collègues. Vous évoquez des espaces où prendre la parole librement, en toute sécurité et qui soient indépendants de l'Église. Je pense qu'il est fondamental de le faire à court terme, directement après les faits mais aussi sur le long terme, donc pendant des années, voire des décennies. Où ces espaces pourraient-ils prendre forme et sous quelle forme pourraient-ils se concrétiser?

L'autre point que je voulais absolument évoquer avec vous, c'est lorsque vous avez évoqué la possibilité, légale aujourd'hui pour les médecins, de briser le silence lorsqu'ils sont mis au courant de faits pénalement répréhensibles, de faits criminels. Il est vrai que cette possibilité existe tant au niveau du Code pénal que du Code de déontologie médicale. Vous leur avez adressé un appel, un encouragement à parler; là aussi à briser le silence, à ne pas rester muet. Est-ce que cela sous-entend qu'il y a, aujourd'hui, des médecins qui auraient eu vent de faits, qui seraient au courant de faits mais ne parlent pas parce qu'ils ne le veulent pas ou parce qu'ils seraient soumis à certaines pressions? Vous hochez de la tête mais c'est très important pour notre rapport que votre réponse orale puisse s'y retrouver. S'ils sont dissuadés de le faire, de quelle manière et par qui cela se fait-il?

Je voulais aussi revenir sur une interview récente que vous avez accordée au journal *La Libre* où vous évoquez le fait que, je cite: "la pédocriminalité au sein de l'Église catholique fait partie de son ADN". Il est vrai qu'on peut légitimement se demander s'il est normal, pour une institution qui est censée aider son prochain et protéger les personnes les plus vulnérables de la société, de finalement s'en prendre à ce point, de manière aussi grave, à des enfants. Ma question: comment pouvez-vous expliquer – pour autant qu'il y ait une explication à cela – que de tels actes criminels soient si structurels au sein de l'Église catholique?

Suite au reportage de *Godvergeten*, de multiples psychiatres ont été interrogés, notamment le chef de la médecine légale aux cliniques psychiatriques universitaires de Bâle, M. Graf, qui dénonçait le rôle de certains principes sur lesquels s'appuie l'Église catholique. Il citait le rapport malsain à la sexualité, l'exclusion des femmes ou encore

l'exigence d'exclusivité en disant que ces principes conduisent à des rapports de dépendance extrême. Je voulais savoir si vous avez la même grille de lecture que lui, puisque vous avez dénoncé, notamment dans votre introduction, l'attitude qu'avait eue l'Église à l'égard de certains prêtres lorsqu'ils osaient remettre en cause la fameuse règle du célibat des prêtres.

Je voulais également revenir sur cette pratique totalement insupportable et inacceptable de déplacement, de transfert vers d'autres endroits des prêtres alors qu'on sait très bien qu'ils ont commis des faits, des infractions pédophiles, leur permettant ainsi de recommencer, de sévir à nouveau à l'égard d'autres enfants. De quelle manière avez-vous été informé de ces transferts? De quelle manière, tant à l'époque que maintenant, ces décisions de transfert sont-elles prises? Qu'est-ce qui empêche aujourd'hui d'avoir une réelle traçabilité de ces transferts de prêtres, de manière générale, et en particulier lorsqu'ils ont commis des crimes pédophiles?

Enfin – point qui, me semble-t-il, n'a pas été évoqué jusqu'ici et qui me semble pourtant fondamental – le suivi des auteurs. Aujourd'hui, en Belgique, nous avons la chance d'avoir des centres d'appui, de prise en charge des délinquants sexuels mis en place suite à l'affaire Dutroux. Je me demande si ces auteurs ou certains d'entre eux ont pu, à un moment donné, être redirigés vers ces centres d'appui pour qu'ils puissent être pris en charge et qu'on puisse ainsi éviter qu'ils ne récidivent. Est-ce qu'au contraire, rien n'a été fait pour les rediriger vers ces centres d'appui et prévenir la récidive sur d'autres enfants, en particulier s'ils ont été transférés entre-temps?

C'était ma dernière question, je vous remercie encore pour vos compléments de réponse.

De **voorzitter**: De meeste van mijn vragen zijn al gesteld, ik zal die niet herhalen gezien het tijdsbestek.

In 2010 zetelde ik ook in de commissie. Mijnheer Devillé, in de media heb ik uw ontgoocheling over die commissie gelezen. U mag ons gerust een spiegel voorhouden, hoewel we destijds naar best vermogen hebben gehandeld. U mag die ontgoocheling zeker duiden, zodat we niet dezelfde of gelijkaardige fouten zouden maken en eventuele euvels zouden kunnen verhelpen.

Ik sluit hier de vragenronde voorlopig af en geef u nu graag het woord. We kijken uit naar uw antwoorden op de zeer talrijke vragen.

Marc Dewit: Wij zijn vooral bezig met het misbruik

in de Kerk. Bisschop Bonny heeft in de uitzending *Godvergeten* gesteld dat het slechts over 15 % van het misbruik gaat, 85 % van het misbruik gebeurt in de rest van de maatschappij. Hij vergeet er wel bij te zeggen dat het gaat om veel minder dan één procent van de totale bevolking dat verantwoordelijk is voor 15 % van het misbruik.

Wij houden ons enkel bezig met slachtoffers misbruikt door de bedienaars van de Kerk. Voor ons is het dan ook belangrijk dat de commissie vooral daaraan aandacht besteedt. Kindermisbruik door andere daders is even erg, maar hier worden we geconfronteerd met machinaties en schuldig verzuim, waarbij die daders telkens in bescherming worden genomen. Die machinaties moeten aan het licht komen. We willen vermijden dat hierdoor in de toekomst nog slachtoffers kunnen gemaakt worden. Daarom vragen wij aan de commissie om vooral daaraan aandacht te schenken.

Kindermisbruik in een familiale context is ook een kwestie van machtsrelaties, maar moet op een andere manier onderzocht en benaderd worden. Als dat aspect ook in de werkzaamheden van de commissie aan bod komt, vrees ik dat ze tegen maart nooit aan conclusies zal toekomen. Ik dring er daarom op aan dat u zich toespitst op de daders binnen de Kerk.

Zoals Rik heeft aangegeven, hebben wij al contacten gehad – ook gisteren nog – met 1712, waar zaken worden gemeld die niet met de Kerk te maken hebben.

Enkele dagen geleden verscheen in *Het Laatste Nieuws* een artikel waarin de CLB's hun beklag deden over de vierkante werking in verband met kindermisbruik in ons land. De CLB's en daaraan gelinkt het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling dat 1712 bemant, worden overbevraagd. Er moeten dringend meer mankracht en middelen komen, zodat die mensen hun werk fatsoenlijk kunnen uitvoeren. Kinderen worden soms aan hun lot overgelaten, gewoon omdat er niemand iets wil of kan doen.

Dat wou ik even zeggen in verband met de rest van het misbruik en in welke mate wij hierbij zijn betrokken.

Wat de verschillende categorieën bij de dadingsovereenkomsten betreft, kan Rik misschien aangeven of dit nog steeds actueel is.

Rik Devillé: Ik zou dit breder willen kaderen.

Maar eerst wil ik even zeggen dat het op mijn leeftijd zeer moeilijk is om op zoveel vragen meteen correct te antwoorden. Als ik vragen vergeet te

beantwoorden, weet ik niet hoe dat opgelost moet worden. U had me beter 20 jaar geleden uitgenodigd.

De voorzitter: Mijnheer Devillé, u hoeft zich geen zorgen te maken. De commissieleden kunnen hun vragen steeds herhalen.

Rik Devillé: Dank u, dan voel ik me al beter op mijn gemak.

Waarom zitten we hier nu opnieuw? Wij en jullie hebben destijds zo veel energie en tijd geïnvesteerd. Waarom is dat toen mislukt? De hoofdreden voor deze mislukking is volgens mij dat we ons toen nog te onderdanig hebben opgesteld tegenover het instituut kerk. Als er een bisschop of overste kwam getuigen, werd aangenomen dat die persoon de waarheid sprak.

Eén zaak heeft mij destijds sterk gechoqueerd. Wij hebben allemaal geijverd voor slachtoffers die nog niet zo werden vertegenwoordigd als nu wel het geval zal zijn. Na de beëindiging van de commissie werd er een opvolgingscommissie samengesteld die de arbitragecommissie zou voorbereiden. Samen met enkele van onze mensen was ik aanwezig op de bijeenkomst in het Parlement voor de start van die opvolgingscommissie. Wij wilden ook deelnemen aan die commissie, niet zozeer omdat we onszelf belangrijk vonden. De tegenpartij in onze ogen, namelijk de bisschoppen en de oversten, was uitgenodigd, maar wij niet. Wij hebben daarom postgevat aan de deur waar die commissie zou starten om symbolisch uit te drukken dat we ook wilden deelnemen.

Maar wie heeft de arbitragecommissie samengesteld? Dat waren de parlementsleden in samenwerking met de bisschoppen. Zij hebben samen iets ontwikkeld dat nu arbitrage heet. Hoe kan dat nu? Hoe is het mogelijk dat één partij mee de rechters mocht aanduiden en de andere niet? We hebben nog protestbrieven geschreven en waren nog zo dom in die redenering mee te gaan. Als zij rechters mogen aanduiden, dan wij toch ook? U moet maar eens kijken naar de samenstelling.

Wanneer een oordeel moet geveld worden, moet de onafhankelijkheid gegarandeerd zijn. Dat kan niet door één partij worden bepaald. Wij waren destijds blij dat er iets zou worden opgericht, maar we wisten niet hoe dat concreet in zijn werk zou gaan.

Ik geef een voorbeeld van een arbitrage. Het verduidelijkt hoe bij een arbitrage betaald werd. Een bepaalde man nam contact op met het opvangcentrum en besloot vervolgens naar de arbitrage te gaan, waar een dadingsovereenkomst werd afgesloten. De arbitragecommissie klasseerde de

feiten onder categorie 4, gezien de duurtijd en de aard van het misbruik: aanrakingen, masturbatie, tongzoenen en penetratie. De dader ontkende elke aantijging, zelfs in de gevoerde correspondentie over het misbruik.

De feiten vonden plaats gedurende 20 jaar in de vorige eeuw en 15 jaar in deze eeuw, tot buiten het bisdom. Toen hij niets meer mocht doen in het eigen bisdom, ging hij in een ander bisdom bedelen om diensten te mogen houden. Zoals u weet, is er altijd een tekort aan priesters. Het ene bisdom heeft nooit aan het andere bisdom gemeld dat hij nu op die plek werkte en ook daar met kinderkoren startte. Na zijn pensioen werd hij vermeld op de erelijst van de priesters, terwijl het bisdom hem zelf al boetes had opgelegd voor betalingen aan slachtoffers.

Uiteindelijk kwam die zaak voor de arbitragecommissie. Het bisdom betaalde 25.000 euro aan het slachtoffer en 1.400 euro aan arbitragekosten. Waarvoor staan die arbitragekosten? Worden die rechters betaald door het bisdom? Dat zou ik graag willen weten.

Wat waren de arbitragekosten die het bisdom betaalt aan het rechtscollege? Wat voor iets is dat? Ik ben ondeskundig op dat gebied, dus kan iemand dat uitvlooiën? Waarom moet een bisschop aan rechters betalen om een vonnis uit te spreken? Daarvoor is mijn verstand even te klein. We wisten dat niet en we weten dat nu per toeval uit documenten van slachtoffers waarvan een evaluatie gemaakt moet worden.

Dat is nu een detail, maar samengevat kunt u begrijpen, voor het vervolg van deze dingen, dat een betrokken partij niet mee kan delibereren over dergelijke feiten. Daardoor zijn al verschillende vragen beantwoord.

Ik zal het nu hebben over de politiemensen. Vorige keer waren er al een aantal uitgenodigd, maar het is ook zo dat mensen hebben afgehaakt omdat ze niet durfden. Achteraf gezien vond ik het nog niet zo slecht. We wisten nog niet goed hoe dat ging aflopen, maar er is toen veel druk op bepaalde mensen uitgeoefend. Ik heb veel respect voor de twee politiemensen die in *Godvergeten* getuigd hebben. Er zijn er echter nog andere. Het was de omgekeerde wereld: politiemensen kwamen bij ons hun beklag doen. Dat kan toch niet? Zij zitten dus ook in nood en moeten op een of andere manier geholpen worden, zodat ze op een veilige manier de negatieve ervaringen die zij hebben meegemaakt ter sprake kunnen brengen.

Wij hebben nu ook weer gevraagd aan mensen of ze mee willen doen, maar we kunnen u vandaag

nog niet bevestigen of zij een positief antwoord zullen geven. In die tijd waren er ook politiemensen zo gedemotiveerd van het werk dat zij in slachtoffers hadden gestoken, dat ze daarna iets anders zijn beginnen doen. Ik ken zo verschillende mensen. Dat moet voor die mensen dus ook zwaar geweest zijn.

Als men naar de ene persoon kijkt die getuigt in *Godvergeten*, ziet men dat het niet prettig is. Men wordt ineens met zijn gezinsleven geconfronteerd. Die dingen zouden we dus toch moeten kunnen, tja...

Marc Dewit: Mevrouw de voorzitter, kunnen dergelijke mensen gevorderd worden door de commissie? Gebeurt dat op vrijwillige basis? Als zij zelf zeggen dat ze niet willen, moeten ze dan komen getuigen?

De **voorzitter:** Wij kunnen mensen oproepen om te komen getuigen. We kunnen hen zelfs dagvaarden. We kunnen hen echter natuurlijk niet beroven van hun zwijgrecht. Als zij naar hier komen en zeggen dat ze niet willen spreken, kunnen wij dat niet van hen afdwingen.

We kunnen hen dus wel oproepen en vragen om te komen, maar we kunnen hen niet verplichten om te spreken. Men kan zich altijd beroepen op een zwijgrecht. We kunnen hen echter wel vragen om te komen, dat kan zeker.

Marc Dewit: Er zijn inderdaad nog nieuwe gevallen. Niet zo lang geleden heeft de zaak van Nina bijvoorbeeld in de krant gestaan. Dat is dus nog een recent, niet verjaard. Er komen dus nog altijd zaken naar boven, waaruit duidelijk blijkt dat er niet gehandeld werd naar hetgeen de vorige commissie vooropgesteld heeft en wat de Kerk zelf afgesproken had. De Kerk doet dus niet wat ze zegt. Ze spreekt op de ene manier en handelt op een andere manier. Dat gebeurt nog altijd.

Rik Devillé: Ik kan mij daarbij aansluiten. Eergisteren kreeg ik nog een nieuwe getuigenis binnen over iemand die als kind op zesjarige leeftijd in een instelling voor gehandicapte kinderen misbruikt werd. Het meisje is nu 22, dus dat is geen verjaard feit als ik het mij goed voorstel. De moeder kan nu eindelijk de link leggen, want dat kind kan niet praten of uitleggen wat er gebeurt. Het meisje vertoont echter verschrikkelijke gedragingen als ze mannen ziet. Ik zal niet ingaan op het dossier, maar dat is een niet-verjaard feit. Dat kind is zo fysiek verminkt aan de geslachtsdelen dat het niet uit te spreken is. Ze heeft dat moeten meemaken als een persoon die zich niet kan uitdrukken. Ze vertoont op bepaalde momenten dus zeer ongepast gedrag. Er is geen communicatie met haar mogelijk, maar dat is

dus een niet-verjaard feit.

Tijdens de vorige commissie had ik over bepaalde congregaties gezegd dat ze de opvolging van de commissie goed doen. Ze waren bijvoorbeeld bij ons geweest om te kijken hoeveel dossiers er over hen gingen. We hebben dan in vertrouwen met de respectievelijke oversten overlegd en informatie uitgewisseld.

Ik heb hen daarna nooit meer gezien en ik dacht dat het allemaal oké was. Nu zijn we echter 13 jaar en 2 oversten verder en komt die congregatie weer in het nieuws. Ik krijg nu het bericht dat ze van niets wisten. Ze weten dus weer van niets, hoewel ze indertijd de lijst gekregen hebben! Nu weten ze weer van niets, hoewel er zoveel feiten zijn, waaronder de niet-verjaarde feiten. Hoe kan dat nu?

Wij zijn met onze werking voorstander van één pv. Daarmee geef ik ook meteen antwoord op de vraag rond onze werking. Bij ons bestaan geen verjaarde feiten, nooit, *never*, ook al is de persoon die komt aankloppen, 103 jaar. Enkel een rechter spreekt dat uit. We moeten ons taalgebruik dus sober houden op dat punt. Niemand kan zeggen dat een feit verjaard is. Enkel een rechter kan dat. Er zijn immers daders, die bekend zijn, die ergens in de 80 zijn, maar die al begonnen zijn toen ze 30 jaar waren. Als een slachtoffer van de dader toen die 30 was, nu bij ons aanklopt, zeggen wij niet dat dat feit al lang verjaard is. Wij kennen geen verjaarde feiten in onze werking, geen enkel. Enkel de rechter kan dat uitspreken.

Samengevat, elk feit dat bij ons binnenkomt, moet naar de politie. Ons eerste voorstel is om een pv te laten opmaken. Dan begint het. We zeggen ook dat ze naar de congregatie en de oversten moeten gaan. We kunnen niet anders. De arbitrage is voorbij, dus ze moeten naar een opvangpunt. Er zijn in ons land tien opvangpunten, één per bisdom. Er is in Vlaanderen ook één voor alle Vlaamse congregaties, dat zijn paters en nonnen, en in Franstalig België is er ook één Franstalig opvangpunt voor de Franstalige congregaties. Dat is alles wat kan. In onze ogen zijn die opvangpunten dus niet zo goed. Er zou een neutralere, objectievere weg moeten zijn.

Men zou over de voorbije opvangpunten niet mogen praten. Dat was ook zo, wij lazen dat. Wij moesten ons immers ook informeren aan de hand van wat de slachtoffers die een dadingsovereenkomst gekregen hadden, thuis toegestuurd kregen. Daarin lazen wij dat de partijen zwijgplicht hadden over die overeenkomst.

Voor slachtoffers is die zwijgplicht onhoudbaar. Mensen met weinig mogelijkheden kunnen vaak

geen onderscheid maken en vinden het onaanvaardbaar dat ze aan hun therapeut niet mogen zeggen dat ze een dadingsovereenkomst hebben gesloten.

Wij hebben ervoor geijverd dat de zwijgplicht in de overeenkomsten zou geschrapt worden. Vanuit de Kerk is ons mondeling beloofd dat we aan slachtoffers mogen zeggen dat ze geen zwijgplicht hebben. Ik zou dat ook graag op papier hebben.

De **voorzitster**: Had de zwijgplicht betrekking op de feiten of op de overeenkomst?

Rik Devillé: Ik interpreteer het als volgt. De zwijgplicht geldt voor de feiten en de overeenkomst, want de dader mag niet genoemd worden. Een slachtoffer kan enkel vertellen over de eigen beleving, niets meer. Hoe kan je vertellen over wat je is aangedaan, zonder te praten over de dader? Beeld je in dat je aangereden bent door een dronken chauffeur en je vertelt hoe erg dat voor jou was, maar dat je niets over de dronken chauffeur mag zeggen en je je moet beperken tot de mededeling dat dat heel erg voor jou was. Zo kan een slachtoffer het misbruik niet verwerken.

Marc Dewit: Dat houdt dus het risico in dat het misbruik voortduurt. Zolang de dader niet als dandig bekend is, kan hij voortdoen. Gemiddeld maakt een dader in zijn leven tussen 30 en 50 slachtoffers. Dat schuldig verzuim is verschrikkelijk, want als de dader niet wordt gestopt, doet hij verder, desnoods in een andere parochie, een ander koor of een jeugdbeweging. Zolang de dader daartoe de kans krijgt, doet hij voort. Het niet mogen noemen van de dader is onderdeel van het schuldig verzuim.

Rik Devillé: Vroeger werd een dader van de ene parochie naar de andere verplaatst. Nu leven we in een geglobaliseerde wereld waarbij een dader van het ene bisdom naar het andere, of in congregaties van het ene klooster naar het andere wordt verplaatst. Tegenwoordig wordt een dader van één continent naar een ander verplaatst.

Ik mag een zaak noemen die in de openbaarheid is gekomen. Het betreft een pater die hier in een onderwijsinstelling kinderen heeft misbruikt. Hij werd binnen de congregatie op aansturen van de betrokken Belgische en Afrikaanse bisschoppen naar een Afrikaans arm land gestuurd om vluchtelingenkinderen op te vangen. Door de ontmaskerde dader naar Afrika te sturen, lijkt de Kerk aan te geven dat hij daar wel mag handelen.

Er zijn verschillende zaken gekend van in Brazilië, in het hoge noorden van Canada tot in het verre zuiden van Afrika. Het probleem heeft dus een

internationaal karakter. Rome is een internationale instantie. Dit probleem kunnen we dus niet meer beperken tot ons dorp. Er zijn slachtoffers van misbruik hier die bij de bisschop van hun bisdom verhaal hebben gehaald over hun dossier en die plots die priester zien opduiken in Brazilië. Dit is onaanvaardbaar en moet beter opgevolgd worden.

Marc Dewit: Wie moet onder ede individueel of collectief komen getuigen? We vinden dat individuele slachtoffers hun verhaal moeten kunnen komen vertellen, maar altijd vanuit het perspectief om concrete bewijzen te verkrijgen over wat er in het algemeen is misgelopen, en niet louter specifiek in hun dossier. Wij kennen veel getuigen die hier hun verhaal kunnen brengen, maar het is de bedoeling die individuele dossiers met individuele punten aan te grijpen om te komen tot een sterker geheel.

Ik denk dat die getuigenis sterker overkomt wanneer ze individueel wordt gedaan. Het gebeurt dikwijls dat men bij de Kerk zijn verhaal komt doen en dat zij dan doen alsof het de eerste keer is dat ze zoiets horen, terwijl zij bij wijze van spreken een uur ervoor iemand voor dezelfde reden hebben ontvangen en aan die persoon zeggen ze hetzelfde. Het is maar door het grote aantal slachtoffers dat men iets te zeggen heeft, want iemand individueel weegt niet door. Dat is de kracht van die ik-weet-niet-hoeveel dossiers die we hebben.

Blijkbaar zullen er nog slachtoffers en andere slachtofferhulporganisaties komen getuigen in deze parlementaire commissie. Die slachtoffers zullen waarschijnlijk aangeven hoe goed zij werden behandeld door de Kerk, dat zij hun dader vergiffenis schenken en dat zij een goede dadingsovereenkomst hebben gesloten. Blijkbaar vertegenwoordigen die alleen zichzelf, terwijl zij beweren dat zij ook andere slachtoffers vertegenwoordigen. Het aantal slachtoffers dat wij vertegenwoordigen maakt toch wel duidelijk dat wij niet tevreden zijn over de punten die wij hier aanhalen.

Rik Devillé: De Kerk als instituut oefent druk uit om de zaak niet te hoeven bekijken. Zeker 80 % van de slachtoffers zegt dat zij dit niet goed vinden, maar in de kerkelijke media komen zij nooit aan bod. Men kiest dan ergens een persoon waarvan wij goed weten dat diens verklaring niet waarheidsgetrouw is. We stellen ons erg veel vragen bij de beeldvorming die men probeert te creëren. Wij hopen dus dat u op een onafhankelijke manier de zaken langs alle kanten zult bekijken. U mag ons eenzijdigheid verwijten, maar die eenzijdigheid is gebaseerd op wat slachtoffers ons vertellen. Ons uitgangspunt is dat iemand die naar ons toe komt en zulke dingen vertelt, een slachtoffer is en geen fantaseer die zijn tijd komt verdoen.

Dat is ten gronde correct en dat moet worden opgevolgd.

Men stelde ook de vraag waarom de cijfers in Franstalig België zo laag zijn of is er aan Franstalige kant niet zo veel rond te doen? Dat is duidelijk weer te zien door *Godvergeten*, maar een aantal jaar geleden was er commotie over de dossiers in Frankrijk met *La Parole libérée* en de zaken rond de voormalige aartsbisschop van Lyon, kardinaal-priester Barbarin. Daar is ook een zeer mooie film over gemaakt, *Grâce à Dieu*. Barbarin, die werd aangevallen wegens het niet-aangeven van die daders, had gezegd: "*Grâce à Dieu, les faits sont prescrits*." Oeps, we zijn ervan af. Die zin vat samen wat wij meemaken. Daarom zegt men zo graag dat het verjaard is. Daar mogen wij ons niet door laten vangen. Zeggen dat de feiten verjaard zijn, betekent dat men de slachtoffers aan hun lot overlaat. Men zegt dat men voor hen niets kan doen.

Ik kom hiermee terug op de ervaringen die we met de Kerk hadden in de jaren 90 toen zij dat nog durfde te zeggen. Nu durft men de slachtoffers niet meer te zeggen dat men niets meer kan voor hen kan doen. U stelde de vraag of de regelgeving binnen de Kerk werd nageleefd en of die brochures degelijk waren na de eerste parlementaire commissie. Ja, er zijn goede, toffe brochures, maar ik heb al talloze malen bisschoppen en oversten moeten aanschrijven dat ze volgens artikel x op pagina y van hun brochure dat moesten doen en dat ze dat in die zaak niet hebben gedaan. Waarom passen zij de mooie regels niet toe? Hebben zij die regels geschreven voor de buitenwereld of om ze toe te passen? Dat is de vraag die wij ons stellen. Pas die regels dan ook toe. Waarom doen zij dat niet?

Mijn excuses voor mijn enigszins emotionele tussenkomst.

Wellicht hebben wij sommige vragen over het hoofd gezien.

De **voorzitster**: Ik vraag aan de commissieleden of er na deze antwoorden en na deze toch wel moedige getuigenis nog vragen zijn.

Marc Dewit: Concreet, wat de schadevergoedingen betreft, zijn andere personen dan wij beter geplaatst om cijfers te geven. Sommige slachtoffers kunnen facturen en dergelijke voorleggen en berekenen hoeveel ze reeds hebben uitgegeven en wat ze anderzijds hebben ontvangen. Ik stel voor dat een groep van neutrale experts zich over dit aspect buigt. Zij kunnen input krijgen van mensen uit onze werkgroep die kennis van zaken hebben. Wijzelf hebben niet rechtstreeks met arbitrage te maken gehad. Op die manier kan er gewerkt worden op basis van concrete gegevens. Uiteraard

zonder dat de Kerk hierbij wordt betrokken.

De **voorzitster**: Collega's, hebben jullie nog vragen?

Marie-Christine Marghem (MR): Merci, madame la présidente, de me donner la parole à nouveau car vous avez tenté de le faire en mon absence dont je vous prie de bien vouloir m'excuser. Je voudrais, comme les collègues, saluer l'intervention de nos interlocuteurs du jour, M. Devillé et M. Dewit. Dans la mesure où j'étais, en 2010, vice-présidente de la première commission qui a été instituée dans ce Parlement, nous nous sommes déjà croisés. Ce qui m'interpelle profondément, au-delà de tout le respect que j'ai pour votre combat très déterminé et qui demande énormément d'opiniâtreté et de courage – que je salue, pour les victimes que vous défendez ainsi – c'est la nécessité de se revoir. Je suis profondément interpellée par cela. Nous sommes, aujourd'hui, après avoir travaillé longuement en 2010, obligés encore de nous revoir parce que des choses qui auraient dû être faites, auxquelles on aurait dû penser, qui n'ont pas été réalisées, sont aujourd'hui encore un des clous – parfois dans certains cas – du cercueil de ces victimes qui ont été atteintes de manière irréparable.

Ma première intervention est: comment réparer l'irréparable? Comment, vous, à travers ce chemin très douloureux, avez-vous trouvé des moyens de réparation? Au fond, l'émission récemment diffusée en Flandre est un moyen – je m'en faisais la réflexion – extraordinaire de sensibiliser et de montrer tout le mal qui a été provoqué et qui n'a pas encore trouvé sa réparation ou qui ne la trouvera jamais. Elle a permis – vous l'avez montré dans votre intervention – de libérer la parole de personnes qui n'avaient pas osé le faire avant. Tout cela est donc très important. Ma première question est: y a-t-il encore aujourd'hui des victimes récentes, contemporaines, qui feraient l'objet d'attouchements ou de violences sexuelles dans le cadre de l'Église à ce jour? Ou bien les personnes que vous rencontrez, avec lesquelles vous avez ou avez eu des échanges sont-elles les victimes d'un passé depuis longtemps révolu, trop longtemps pour que la loi pénale, celle des hommes, soit en mesure d'y apporter quelque chose?

Ma deuxième question: vous alignez des chiffres qui sont faramineux, vous avez parlé tout à l'heure de 60 ou de 600 millions – corrigez-moi si je me trompe – en disant que c'est ce que vous évaluez comme étant la juste réparation, ou une réparation, qui nous semble correcte de toutes les victimes que nous connaissons.

J'ai envie de savoir pourquoi vous pensez ça, comment vous avez fait cette évaluation.

La troisième chose – qui rejoint ma première impression – c'est qu'au-delà d'une réparation, qui est liée à l'écoute, à l'indépendance du processus de réparation par rapport à l'Église qui a peut-être manqué – selon vous – de dignité ou de recul par rapport aux victimes en essayant de banaliser, de minorer les dommages et, finalement, de faire les choses de manière incomplète – ce qui est un problème, et nous verrons ce qu'il en est réellement – qu'est-ce qui, pensez-vous, est fondamental pour une victime de violences sexuelles? Qu'est-ce qui, selon vous, est fondamental dans le processus de reconstruction et de réparation de cette personne?

De **voorzitter**: Ik weet niet of die laatste vraag binnen dit bestek valt.

Mevrouw Marghem, uw eerste vraag is eigenlijk al beantwoord.

Rik Devillé: Ik wil graag de laatste vraag beantwoorden. Volgens mij is luisteren het allerbelangrijkste. En de tijd nemen. Tel geen uren, maar luister. Je moet volgens mij een slachtoffer niet helpen iets te doen, maar je moet gewoon naar het slachtoffer luisteren. Dat slachtoffer zal dan zelf zijn weg wel afleggen, waarop je hem hopelijk kan vergezellen. Het belangrijkste is open en onbevooroordeeld luisteren, en geen stokken in de wielen steken of tegenwerken. Het slachtoffer zijn eigen weg laten afleggen.

Begeleiding betekent begeleiden tijdens alle mogelijke wegen van justitie tot therapie en alles daartussenin, met een oor voor de omgeving en de onrechtstreekse slachtoffers.

Indien reparatie onmogelijk is, omdat het slachtoffer is overleden, proberen we erkenningsplaatsen te creëren in onze werking. Ik maak gemakkelijheidshalve de vergelijking – het is misschien enigszins overdreven – met onze soldaten van de Eerste en Tweede Wereldoorlog. In alle dorpen krijgen zij erkenningsplekken. Na 100 jaar worden hun monumenten opgefrist en de letters opnieuw in het goud geschilderd. Wij zullen zij die gestreden hebben nooit vergeten.

In onze kerken staan er heiligen op pilaren met doorboorde harten, met lansen in hun zijde. Vooraan in de kerken hangt een Christusfiguur met wonden in zijn zijde en zijn handen. Zien wij die figuren niet? Nu hebben we in de Kerk zelf slachtoffers gemaakt, nu zijn wij de beulen. Kunnen wij in onze kerken en onze samenleving die slachtoffers die we gemarteld hebben, die we zelfs de dood hebben ingejaagd, niet eren? Reparatie is niet meer mogelijk, maar erkenning wel. Er-kennen, *re-connaître*, opnieuw weten.

We moeten leren van onze geschiedenis. Het spreekwoord zegt dat zij die niets geleerd hebben van hun geschiedenis, gedoemd zijn die te herhalen.

Als we niets geleerd hebben uit onze geschiedenis, waarom zijn we hier dan? Wij zijn er om toekomst te creëren, om hoop te schenken, ook voor de mensen waarvoor het te laat is. We herdenken zelfs onze dode slachtoffers.

Het historisch perspectief is in onze werking ook heel belangrijk. Wij hebben erkenningsdagen en proberen die ook te houden. Er zijn zelfs al hier en daar gemeenten die zeggen dat als de Kerk niets doet, ze als gemeente een plakkaat zullen onthullen of een kunstwerk zullen plaatsen. Ze willen dat doen omdat de kinderen die door de Kerk zijn misbruikt in feite in de hele samenleving misbruikt zijn. We stonden er immers bij, keken ernaar, maar deden niets.

Een slachtoffer van de Kerk kan dus heel veel steun ervaren als de gehele samenleving voor hem opkomt. Dat is net zoals een slachtoffer dat in de sportwereld misbruikt werd, veel meer steun krijgt als dat niet alleen in de sportwereld erkend wordt, maar als de gehele samenleving het ziet en erkent. Slachtoffers kunnen bijvoorbeeld jaarlijks herdacht worden met kransen voor de gesneuvelden. De samenleving moet zeggen dat ze het nooit zal vergeten en dat ze het nooit meer wil meemaken dat mensen op die wijze moeten sterven. Mijn excuses voor mijn hevigheid daarin, maar ik hoop dat u dat een beetje kunt begrijpen.

U had ook nog een vraag over de cijfers. U hebt dat inderdaad goed begrepen wat ik bedoelde met die cijfers. De cijfers zoals wij ze meegeven, zijn de cijfers, maar wij houden niet zo van cijfers. Ik kan hier gemakkelijk zeggen dat er op dit moment bij ons 1.430 slachtoffers zijn. Dat getal is echter niet Jan, Shana, Thérèse of Annemie. Daarin zit niet het concrete leven van die mevrouw die nu thuis van haar man te horen krijgt: "Naar *Godvergeten*, daar kijken wij niet naar."

Dat is ook de situatie. Die mensen hebben tegenwoordig weinig met de Kerk te maken, maar dat toont aan hoe onze samenleving en cultuur zegt: "Over uw problemen zwijgt ge." Dat is zeker zo in de oudere generaties. Wij zijn er echter ook voor die oudere generaties. Zij hebben ook nog recht op de verworvenheden van onze tijd.

Ik begrijp en waardeer het dan ook dat u de kwestie van de verjaringstermijn meeneemt. Ik waardeer het zeer sterk dat u dat overweegt, ook al is het moeilijk. Ik weet dat het juridisch niet gemakkelijk

zal zijn, maar weet dat indien u zoiets kunt bereiken in een democratie, indien ook die slachtoffers dat nog kunnen verkrijgen voor ze doodgaan, dan zal ik rechtstaan en mijn respect betonen. Alvast bedankt indien u dat ooit gerealiseerd kan krijgen.

De **voorzitster**: Daarmee is de lat voor onze commissie meteen bijzonder hoog gelegd. Ik wil u danken voor uw komst, heren Devillé en Dewit, voor uw getuigenis en niet-aflatende inzet. U hebt ons opnieuw informatie van onschatbare waarde bezorgd, waarmee we verder aan de slag kunnen en zullen gaan. Bedankt.

La réunion publique de commission est levée à 13 h 08.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 13.08 uur.

Na lezing, volhardt en tekent,

.....
Rik Devillé

Na lezing, volhardt en tekent,

.....
Marc Dewit